

กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า

คำนิยม

ผ้าทอมือลายโบราณอำเภอดอยเต่า มีประวัติความเป็นมาที่ยาวนานควบคู่กับชุมชน เพียงแต่ส่วนใหญ่จะไม่มีการบินทักไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ในอดีตใช้วิธีถ่ายทอดกันแบบปากต่อปาก รวมถึงการฝึกฝนและการปฏิบัติสืบต่อกันมาจนกลายเป็นวัฒนธรรมชุมชน นับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะก่อให้เกิดความรัก ความผูกพันและความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ของผ้าทอมือดอยเต่า งานทอผ้าถือเป็นงานศิลปะอย่างหนึ่งที่แสดงถึงวิถีชีวิตชุมชนความละเอียดอ่อน ลวดลาย สะท้อนให้เห็นจิตใจที่งดงามของผู้ผลิตชิ้นงาน แต่เนื่องจากปัจจุบันสภาพสังคมได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ทำให้มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาแทนที่ แต่อย่างไรก็ตาม ก็ยังมีบุคคลและกลุ่มบุคคลในพื้นที่พยายามอนุรักษ์จรรโลงสิ่งที่ดีงามที่บรรพบุรุษได้สร้างไว้ เพื่อสืบทอดให้เยาวชนรุ่นหลังได้รู้จัก และเห็นคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านผ้าทอดอยเต่า ได้ดียิ่งขึ้น

ขอชื่นชม ว่าที่ร.ต.หญิงเอี่ยมพร หาญสนามยุทธ ที่ได้ร่วมกับภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านผ้าทอรวบรวมเรื่องราว และสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้กับนักเรียน ในด้านการทอผ้าลายโบราณดอยเต่า เพื่อต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณค่า เป็นการอนุรักษ์สืบทอดการทอผ้าของดอยเต่า ไว้เป็นมรดกของชาติต่อไป

(นายทองศักดิ์ วีระ)

ประธานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนดอยเต่าวิทยาคม

26 มิถุนายน 2561

กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า

คำนิยม

การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ส่งเสริมให้ผู้เรียนสืบค้นและศึกษาเรื่องราวด้วยตนเอง หนังสืออ่านเพิ่มเติม กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า ฉบับนี้ เป็นนวัตกรรมหนึ่งที่จะให้ผู้เรียนได้สืบค้นเรื่องราวต่าง ๆ ของผ้าทอลายโบราณดอยเต่า ซึ่งนับวันจะเลือนหายไป ถือว่า ผู้จัดทำหนังสือเล่มนี้ ได้ทำคุณประโยชน์ต่อชาวดอยเต่า เพื่อท้องถิ่น และเพื่อประเทศชาติอย่างแท้จริง จึงเป็นหนังสือที่มีคุณค่าที่จะมีไว้เพื่อการศึกษา ค้นคว้า ต่อไป

(นายวิทยา พัฒนเมธาดา)

ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนดอยเต่าวิทยาคม

26 มิถุนายน 2561

กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า

คำนิยม

หนังสืออ่านเพิ่มเติม กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า โดยมีความมุ่งหมายให้นักเรียนได้ศึกษา ค้นคว้า องค์กรความรู้ที่ได้รวบรวมอยู่ในหนังสือฉบับนี้ ลงสู่การปฏิบัติได้จริงของผู้เรียน ตลอดจนเป็นการปลูกฝังทักษะอาชีพที่มีอยู่ในชุมชนเพื่อให้เด็กได้รู้จักวัฒนธรรมและวิถีชุมชน ตลอดจนร่วมกันสืบสาน เผยแพร่ต่อเยาวชนรุ่นหลังได้ และหากนักเรียนมีความมุ่งมั่น ตั้งใจศึกษา ก็สามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพหรือธุรกิจส่วนตัวสร้างรายได้แก่ครอบครัวและชุมชน

หนังสืออ่านเพิ่มเติมฉบับนี้ ได้รวบรวมความรู้ รายละเอียด ขั้นตอนได้อย่างสมบูรณ์ สามารถมอบคุณค่าและองค์ความรู้แก่ผู้ที่ศึกษาได้เป็นอย่างดี

(นายวุฒิพงษ์ นามวงษ์)

รองผู้อำนวยการโรงเรียนดอยเต่าวิทยาคม

28 มิถุนายน 2561

กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า

คำนิยม

อำเภอดอยเต่าเป็นอำเภอเล็กๆแต่มีประวัติความเป็นมาที่คึกคัก สืบทอดมาจากรุ่นสู่รุ่นเป็นเวลาอันยาวนาน จนมาถึงปัจจุบันเทคโนโลยีเริ่มเข้ามามีบทบาทในท้องถิ่นมากขึ้นเรื่อยๆ จึงทำให้ประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นบางอย่างเริ่มได้รับผลกระทบเป็นอย่างมาก เช่น การทอผ้าฝ้ายห่มเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน เริ่มหายไป เนื่องจากการหาซื้อในท้องตลาดง่ายกว่า การทอผ้าใช้เองจึงลดลง

ขอขอบคุณ อาจารย์เอื้อมพร หาญสนามยุทธ ที่ได้มีการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผ้าทอลายโบราณดอยเต่า และนำมาพัฒนา ถ่ายทอดให้กับเยาวชนในอำเภอดอยเต่า ได้เห็นคุณค่าร่วมกันอนุรักษ์ สืบทอดการผ้าทอลายโบราณดอยเต่า และเก็บรักษาเอาไว้ไม่ให้สูญหายไปกับกาลเวลา

(นางแสงเดือน เปี้ยตัน)

วิทยากรท้องถิ่นด้านผ้าทอมือลายโบราณอำเภอดอยเต่า

30 มิถุนายน 2561

กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า

คำนำ

หนังสืออ่านเพิ่มเติม กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า รายวิชาการงานอาชีพ พื้นฐาน1 รหัสวิชา ง 31101 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อ ให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้า และฝึกปฏิบัติจริง เห็นคุณค่าของงานผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า ร่วมอนุรักษ์สืบทอดการทอผ้าลายโบราณ ซึ่งจะ เป็นพื้นฐานให้นักเรียนสามารถนำไปใช้ในการประกอบเป็นอาชีพธุรกิจได้

หนังสืออ่านเพิ่มเติม กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า มีรายละเอียดเนื้อหาเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้การทอผ้าลายโบราณดอยเต่า จำนวน 5 ลาย ดังนี้

- ลายที่ 1 ลายสอง
- ลายที่ 2 ลายแซงโปร่ง
- ลายที่ 3 ลายเกล็ดเต่า
- ลายที่ 4 ลายติดอกน้อย
- ลายที่ 5 ลายเอื่อมเดือน

ข้อมูลต่างๆ ที่ใช้ในการเรียบเรียงหนังสือเล่มนี้ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนดอยเต่าวิทยาคม ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากหน่วยงาน และบุคลากร ดังรายนามที่ปรากฏในท้ายเล่ม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติม กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า เล่มนี้ จะอำนวยประโยชน์ต่อการเรียนรู้ แก่ ครู อาจารย์ นักเรียน และผู้ที่สนใจ ขอขอบพระคุณ ประธานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน นางแสงเดือน เปี้ยตัน ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า นายวุฒิพงษ์ นามวงษ์ รองผู้อำนวยการโรงเรียนดอยเต่าวิทยาคม นายวิทยา พัฒนเมธาดา ผู้อำนวยการโรงเรียนดอยเต่าวิทยาคมและนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ตลอดจนผู้เชี่ยวชาญและวิทยากรท้องถิ่นเกี่ยวกับผ้าทอทุกท่าน ในการจัดทำหนังสือเล่มนี้ให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี มา ณ โอกาสนี้

เอื่อมพร หาญสนามยุทธ

กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณคอยเต่า

คำชี้แจง

หนังสืออ่านเพิ่มเติม กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณคอยเต่า ใช้สำหรับเป็นสื่อประกอบการเรียนการสอน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนคอยเต่าวิทยาคม หนังสืออ่านเพิ่มเติม กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณคอยเต่า ใช้ประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว ซึ่งมีแผนการจัดการเรียนรู้ทั้งหมด 3 แผนการจัดการเรียนรู้ ใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 จำนวน 14 ชั่วโมง ในหนังสืออ่านเพิ่มเติม กระบวนการเรียนรู้ ผ้าทอมือลายโบราณคอยเต่า ประกอบด้วย คำนิยาม คำนำ คำชี้แจง สารบัญ สารบัญภาพประกอบ จุดประสงค์ประโยชน์ที่จะได้รับ คำแนะนำสำหรับนักเรียน สารและมาตรฐานการเรียนรู้ แบบทดสอบก่อนเรียน จำนวน 10 ข้อ เนื้อเรื่อง เรื่อง ผ้าทอมือลายโบราณคอยเต่า แบบทดสอบหลังเรียน จำนวน 10 ข้อ บรรณานุกรม ผู้ให้ข้อมูล และประวัติผู้เรียบเรียง

เอี่ยมพร หาญสนามยุทธ

กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนิยม	ก
คำนิยม	ข
คำนิยม	ค
คำนิยม	ง
คำนำ	จ
คำชี้แจง	ฉ
จุดประสงค์	ช
ประโยชน์ที่จะได้รับ	ฌ
คำแนะนำสำหรับนักเรียน	ด
สาระและมาตรฐานการเรียนรู้	ต
แบบทดสอบก่อนเรียน	ถ
ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า	1
แบบทดสอบหลังเรียน	62
บรรณานุกรม	67
ผู้ให้ข้อมูล	68
ประวัติผู้เรียบเรียง	69

กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณโดยเต่า

สารบัญภาพประกอบ

		หน้า
ภาพที่ 1	ไม้เหยียบที่ใช้ในการทอผ้าลายสอง	2
ภาพที่ 2	(1.1) วางเท้าซ้ายแล้วกดลงบนไม้เหยียบอันที่ 1	2
ภาพที่ 3	(1.2) ใช้มือขวาจับกระสวย	3
ภาพที่ 4	(1.3) จะได้เส้นด้ายพุ่งเส้นที่ 1	3
ภาพที่ 5	(1.4) จับจะขัดหรือผอกกระแตก	3
ภาพที่ 6	(2.1) วางเท้าซ้ายแล้วกดลงบน	4
ภาพที่ 7	(2.2) ใช้มือซ้ายจับกระสวย	4
ภาพที่ 8	(2.3) จะได้เส้นด้ายพุ่ง เส้นที่ 2	4
ภาพที่ 9	(2.4) จับจะขัดหรือผอก	5
ภาพที่ 10	(3.1) วางเท้าซ้ายแล้วกดลง	5
ภาพที่ 11	(3.2) ใช้มือขวาจับกระสวย	5
ภาพที่ 12	(3.3) จะได้เส้นด้ายพุ่งเส้นที่ 3	6
ภาพที่ 13	(3.4) จับจะขัดหรือผอก	6
ภาพที่ 14	(3.5) จะได้ผ้าทอลายสอง	6
ภาพที่ 15	ผ้าทอลายสองที่ทอสำเร็จแล้ว	7
ภาพที่ 16	ผลิตภัณฑ์ฝารองจาน	7
ภาพที่ 17	ผลิตภัณฑ์ฝารองแก้ว	8
ภาพที่ 18	ผลิตภัณฑ์ฝารองจาน	8
ภาพที่ 19	ไม้เหยียบที่ใช้ในการทอผ้าลายแข่ง โปรง	10
ภาพที่ 20	(1.1) วางเท้าซ้ายแล้วกดลง	10
ภาพที่ 21	(1.2) พุ่งกระสวยนำฝ้ายจากขวา	11
ภาพที่ 22	(1.3) จับจะขัดหรือผอกกระแตก	11
ภาพที่ 23	(2.1) วางเท้าซ้ายลงบนไม้เหยียบ	11
ภาพที่ 24	(2.2) พุ่งกระสวยนำฝ้ายจากซ้าย	12

กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า

สารบัญภาพประกอบ (ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ 25 (2.3) จับจะมัดหรือผอกกระแทก	12
ภาพที่ 26 (2.4) วนกลับไปเริ่มต้นทอ	12
ภาพที่ 27 (3.1) สอดไม้เว้นระยะ	13
ภาพที่ 28 (3.2) ทอเหมือนขั้นตอนที่ 1	13
ภาพที่ 29 (3.3) ดึงไม้เว้นระยะออก	13
ภาพที่ 30 (4.1) สอดไม้เว้นระยะ	14
ภาพที่ 31 (4.2) วนกลับไปเริ่มต้นทอ	14
ภาพที่ 32 (4.3) จะได้ผ้าทอลายแข่งโปรง	14
ภาพที่ 33 ผลิตภัณฑ์ผ้าพันคอ	15
ภาพที่ 34 ผลิตภัณฑ์ผ้ามันลายแข่งโปรง	15
ภาพที่ 35 ผลิตภัณฑ์ผ้าพันคอลายแข่งโปรง	16
ภาพที่ 36 ผลิตภัณฑ์ผ้าพันคอลายแข่งโปรง	16
ภาพที่ 37 ไม้เหยียบที่ใช้ในการทอผ้าลายเกล็ดเต่า	18
ภาพที่ 38 (1.1) วางเท้าซ้ายลงบนไม้เหยียบ	19
ภาพที่ 39 (1.2) ฟุงกระสวยนำฝ้ายสีขาว	19
ภาพที่ 40 (1.3) จับจะมัดหรือผอกกระแทก	19
ภาพที่ 41 (2.1) วางเท้าซ้ายแล้วกดลงบนไม้เหยียบ	20
ภาพที่ 42 (2.2) ฟุงกระสวยนำฝ้ายสีม่วง	20
ภาพที่ 43 (2.3) จับจะมัดหรือผอกกระแทก	20
ภาพที่ 44 (3.1) วางเท้าซ้ายลงบนไม้เหยียบ	21
ภาพที่ 45 (3.2) ฟุงกระสวยนำฝ้ายสีขาว	21
ภาพที่ 46 (3.3) จับจะมัดหรือผอกกระแทก	21
ภาพที่ 47 (4.1) วางเท้าซ้ายแล้วกดลงบนไม้เหยียบ	22
ภาพที่ 48 (4.2) ฟุงกระสวยนำฝ้ายสีม่วง	22

กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณโดยเต่า

สารบัญภาพประกอบ (ต่อ)

		หน้า
ภาพที่ 49	(4.3) จับจะมัดหรือผอกกระแทก	22
ภาพที่ 50	(5.1) วางเท้าซ้ายลงบนไม้เหยียบ	23
ภาพที่ 51	(5.2) ฟุงกระสวยนำฝ้ายสีขาว	23
ภาพที่ 52	(5.3) จับจะมัดหรือผอกกระแทก	23
ภาพที่ 53	(6. 1) วางเท้าซ้ายแล้วกดลงบนไม้เหยียบ	24
ภาพที่ 54	(6.2) ฟุงกระสวยนำฝ้ายสีม่วง	24
ภาพที่ 55	(6.3) จับจะมัดหรือผอกกระแทก	24
ภาพที่ 56	(7.1) วางเท้าซ้ายลงบนไม้เหยียบ	25
ภาพที่ 57	(7.2) ฟุงกระสวยนำฝ้ายสีขาว	25
ภาพที่ 58	(7.3) จับจะมัดหรือผอกกระแทก	25
ภาพที่ 59	(8.1) วางเท้าซ้ายแล้วกดลงบนไม้เหยียบ	26
ภาพที่ 60	(8.2) ฟุงกระสวยนำฝ้ายสีม่วง	26
ภาพที่ 61	(8.3) จับจะมัดหรือผอกกระแทก	26
ภาพที่ 62	(9.1) วางเท้าซ้ายลงบนไม้เหยียบ	27
ภาพที่ 63	(9.2) ฟุงกระสวยนำฝ้ายสีขาว	27
ภาพที่ 64	(9.3) จับจะมัดหรือผอกกระแทก	27
ภาพที่ 65	(10.1) วางเท้าซ้ายแล้วกดลงบนไม้เหยียบ	28
ภาพที่ 66	(10.2) ฟุงกระสวยนำฝ้ายสีม่วง	28
ภาพที่ 67	(10.3) จับจะมัดหรือผอกกระแทก	28
ภาพที่ 68	(10.4) จะได้ลายเกล็ดเต่า 1 ลาย	29
ภาพที่ 69	(10.5) วนกลับไปเริ่มต้นทอ	29
ภาพที่ 70	ผ้าทอลายเกล็ดเต่าที่ทอสำเร็จ	29
ภาพที่ 71	การนำผ้าทอไปตัดเป็นเสื้อพื้นเมือง	30
ภาพที่ 72	กระเป๋าที่ใส่เครื่องเขียน	30

กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า

สารบัญภาพประกอบ (ต่อ)

		หน้า
ภาพที่ 73	ผลิตภัณฑ์ ผ้าปูโต๊ะ	31
ภาพที่ 74	ผลิตภัณฑ์กระเป๋าไน้ตบู้ก	31
ภาพที่ 75	ผลิตภัณฑ์ปลอกหมอนอิง	31
ภาพที่ 76	ไม้เหยียบที่ใช้ในการทอผ้าลายตีดอกน้อย	33
ภาพที่ 77	(1.1) วางเท้าซ้ายแล้วกดเท้าลง	33
ภาพที่ 78	(1.2) ฟุ้งกระสวยนำฝ้ายจากซ้ายไปขวา	34
ภาพที่ 79	(1.3) จะได้เส้นด้ายฟุ้งเส้นที่ 1	34
ภาพที่ 80	(1.4) จับจะขัดหรือผอกกระแทก	34
ภาพที่ 81	(2.1) วางเท้าซ้ายแล้วกดเท้าลง	35
ภาพที่ 82	(2.2) ฟุ้งกระสวยนำฝ้าย	35
ภาพที่ 83	(2.3) จับจะขัดหรือผอกกระแทก	35
ภาพที่ 84	(3.1) วางเท้าซ้ายแล้วกดเท้าลง	36
ภาพที่ 85	(3.2) ฟุ้งกระสวยนำฝ้ายจากซ้ายไปขวา	36
ภาพที่ 86	(3.3) จับจะขัดหรือผอกกระแทก	36
ภาพที่ 87	(4.1) วางเท้าซ้ายแล้วกดเท้าลง	37
ภาพที่ 88	(4.2) ฟุ้งกระสวยนำฝ้ายจากขวาไปซ้าย	37
ภาพที่ 89	(4.3) จับจะขัดหรือผอกกระแทก	37
ภาพที่ 90	(4.4) จะได้ผ้าทอลายตีครึ่งดอก	38
ภาพที่ 91	(5.1) วางเท้าซ้ายแล้วกดเท้าลง	38
ภาพที่ 92	(5.1) ฟุ้งกระสวยนำฝ้ายจากซ้ายไปขวา	38
ภาพที่ 93	(5.2) จับจะขัดหรือผอกกระแทก	39
ภาพที่ 94	(6.1) วางเท้าซ้ายแล้วกดเท้าลง	39
ภาพที่ 95	(6.2) ฟุ้งกระสวยนำฝ้ายจากขวาไปซ้าย	39
ภาพที่ 96	(6.3) จับจะขัดหรือผอกกระแทก	40

กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณโดยเต่า

สารบัญภาพประกอบ (ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ 97 (7.1) วางเท้าซ้ายแล้วกดเท้าลง	40
ภาพที่ 98 (7.2) ฟุ้งกระสวยนำฝ้ายจากซ้ายไปขวา	40
ภาพที่ 99 (7.3) จับจะขัดหรือผอกกระแตก	41
ภาพที่ 100 (8.1) วางเท้าซ้ายแล้วกดเท้าลง	41
ภาพที่ 101 (8.2) ฟุ้งกระสวยนำฝ้ายจากขวาไปซ้าย	41
ภาพที่ 102 (8.3) จับจะขัดหรือผอกกระแตก	42
ภาพที่ 103 (8.4) จะได้ผ้าทอลายดีหนึ่งดอก	42
ภาพที่ 104 (8.5) วนกลับไปเริ่มต้นทอในขั้นตอนที่ 1	42
ภาพที่ 105 ผลิตภัณฑ์ผ้าคลุมไหล่	43
ภาพที่ 106 ผลิตภัณฑ์ผ้าคลุมไหล่	43
ภาพที่ 107 ผลิตภัณฑ์ผ้าพันคอ	44
ภาพที่ 108 ผลิตภัณฑ์ผ้าคลุมไหล่สีเหลือง	44
ภาพที่ 109 ผลิตภัณฑ์ผ้าคลุมไหล่สีม่วง	44
ภาพที่ 110 ผลิตภัณฑ์กระเป๋าอเนกประสงค์	45
ภาพที่ 111 ผลิตภัณฑ์ผ้ารองจาน	45
ภาพที่ 112 ผลิตภัณฑ์ผ้าห่ม	45
ภาพที่ 113 ลายหงส์	46
ภาพที่ 114 ลายลาวเอ้	47
ภาพที่ 115 ลายดีดอกใหญ่	47
ภาพที่ 116 ลายดีดอกน้อย	48
ภาพที่ 117 ไม้เหยียบที่ใช้ในการทอผ้าลายเอี่ยมเดือน	49
ภาพที่ 118 ขั้นตอนที่ 1 วางเท้าซ้ายแล้วกดลง ไม้เหยียบอันที่ 1	49
ภาพที่ 119 ขั้นตอนที่ 2 ฟุ้งกระสวยเส้นด้าย ฟุ้งจาก ขวาไปซ้าย	50
ภาพที่ 120 ขั้นตอนที่ 3 วางเท้าซ้ายลงบนไม้เหยียบอันที่	50

กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า

สารบัญภาพประกอบ (ต่อ)

		หน้า
ภาพที่ 121	ขั้นตอนที่ 4 จับจะขัดหรือผอก กระแทก กับเส้นด้าย	50
ภาพที่ 122	ขั้นตอนที่ 5 ยกเขาลาย อันที่ 1	51
ภาพที่ 123	ขั้นตอนที่ 6 นำไม้ปะมาสอด	51
ภาพที่ 124	ขั้นตอนที่ 7 ยกไม้ปะขึ้น	51
ภาพที่ 125	ขั้นตอนที่ 8 พุ่งกระสวยลายจาก ขวาไปซ้าย	52
ภาพที่ 126	ขั้นตอนที่ 9 ถอดไม้ปะออก	52
ภาพที่ 127	ขั้นตอนที่ 10 วางเท้าซ้ายแล้วกดลง ไม้เหยียบอันที่ 1	52
ภาพที่ 128	ขั้นตอนที่ 11 จับจะขัดหรือผอกกระแทกจะได้เส้นลายที่ 1	53
ภาพที่ 129	ขั้นตอนที่ 12 วางเท้าซ้ายแล้วกดลง ไม้เหยียบอันที่ 1	53
ภาพที่ 130	ขั้นตอนที่ 13 พุ่งกระสวยเส้นด้ายพุ่งจาก ซ้ายไปขวา	53
ภาพที่ 131	ขั้นตอนที่ 14 วางเท้าซ้ายลงบนไม้เหยียบอันที่ 1	54
ภาพที่ 132	ขั้นตอนที่ 15 จับจะขัดหรือ ผอก กระแทก	54
ภาพที่ 133	ขั้นตอนที่ 16 ยกเขาลาย อันที่ 2	54
ภาพที่ 134	ขั้นตอนที่ 17 นำไม้ปะมาสอด	55
ภาพที่ 135	ขั้นตอนที่ 18 ยกไม้ปะขึ้น	55
ภาพที่ 136	ขั้นตอนที่ 19 พุ่งกระสวยลายจากซ้ายไปขวา	55
ภาพที่ 137	ขั้นตอนที่ 20 ถอดไม้ปะออก	56
ภาพที่ 138	ขั้นตอนที่ 21 วางเท้าซ้ายแล้วกดลง ไม้เหยียบอันที่ 1	56
ภาพที่ 139	ขั้นตอนที่ 22 จับจะขัดหรือผอกกระแทก	56
ภาพที่ 140	จะได้ครบ 1 รอบ	56
ภาพที่ 141	การยกเขาลายหาตัวผู้ทอได้ครบ 16 อัน	57
ภาพที่ 142	การยกเขาลายออกจากด้านตรงข้ามที่ผู้ทอนั่ง	58
ภาพที่ 143	การยกเขาลาย 16 อัน ไปกลับ รวมทั้งหมด 32 ครั้ง	58
ภาพที่ 144	การยกเขาลาย 16 อัน ไปกลับ รวมทั้งหมด 32 ครั้ง	59

กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า

สารบัญภาพประกอบ (ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ 145 ผลิตภัณฑ์กรอบรูป	59
ภาพที่ 146 ผลิตภัณฑ์ผ้ารองจาน	59
ภาพที่ 147 ผลิตภัณฑ์ กระเป๋านอกประสงค์	60
ภาพที่ 148 ผลิตภัณฑ์หมอนอิง	60
ภาพที่ 149 ผลิตภัณฑ์สมุดนามบัตร	60
ภาพที่ 150 ผลิตภัณฑ์เสื่อพื้นเมืองตกแต่งด้วยผ้าทอลายเอื่อมเดือน	61
ภาพที่ 151 ผลิตภัณฑ์เสื่อยัดตกแต่งด้วยผ้าทอลายเอื่อมเดือน	61

กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า

จุดประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าเป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติม ในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ในรายวิชาการงานอาชีพพื้นฐาน 1
2. นักเรียนรู้และเข้าใจถึงเรื่อง กระบวนการเรียนรู้ การทอผ้าลายสอง การทอผ้าลายแข่งโปรง การทอผ้าลายเกล็ดเต่า การทอผ้าลายติดอกน้อย และการทอผ้าลายเอื่อมเดือน
3. เพื่อให้นักเรียนใช้เป็นคู่มือในการฝึกปฏิบัติการทอผ้าลายสอง การทอผ้าลายแข่งโปรง การทอผ้าลายเกล็ดเต่า การทอผ้าลายติดอกน้อย และการทอผ้าลายเอื่อมเดือน
4. เพื่อเป็นสื่อการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สาระการเรียนรู้ที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
5. เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า

ประโยชน์ที่จะได้รับ

1. นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีสูงขึ้น
2. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ กระบวนการเรียนรู้ การทอผ้าลายสอง การทอผ้าลายแข่งโปรง การทอผ้าลายเกล็ดเต่า และการทอผ้าลายติดอกน้อย
3. นักเรียนมีทักษะในการทอผ้าลายโบราณดอยเต่า
4. นักเรียนมีความสุขในการทำกิจกรรม
5. นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี
6. นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ นำความรู้และทักษะการทำงานไปใช้เป็นแนวทางในการประกอบอาชีพ
7. นักเรียนร่วมอนุรักษ์สืบทอดการทอผ้าลายโบราณของดอยเต่า ให้คงอยู่ตลอดไป

กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า

คำแนะนำสำหรับนักเรียน

1. นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน จำนวน 10 ข้อ
2. นักเรียนศึกษาจากหนังสืออ่านเพิ่มเติม กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า
3. นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน จำนวน 10 ข้อ
4. ข้อควรจำและพึงปฏิบัติ นักเรียนต้องซื่อสัตย์ต่อตนเอง ไม่เปิดดูหนังสืออ่านเพิ่มเติมในขณะที่ทำแบบทดสอบ

กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว

มาตรฐาน ง 1.1

เข้าใจการทำงาน มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะกระบวนการทำงาน ทักษะการจัดการ ทักษะกระบวนการแก้ปัญหา ทักษะการทำงานร่วมกันและทักษะ การแสวงหาความรู้ มีคุณธรรม และลักษณะนิสัยในการทำงาน มีจิตสำนึกในการใช้พลังงานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อการดำรงชีวิต และครอบครัว

สาระที่ 2 การอาชีพ

มาตรฐาน ง 2.1

เข้าใจ มีทักษะที่จำเป็น มีประสบการณ์ เห็นแนวทางในงานอาชีพ ใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนา อาชีพ มีคุณธรรม และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ

กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า

แบบทดสอบก่อนเรียน เรื่อง ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า

สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว

กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

โรงเรียนดอยเต่าวิทยาคม อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่

คำชี้แจง ข้อสอบมีทั้งหมด 10 ข้อ ให้นักเรียนเลือกกากบาท (X) ทับข้อที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว ข้อละ 1 คะแนน รวม 10 คะแนน เวลาสอบ 10 นาที

1. ในการทอผ้าลายดิดจะต้องพุ่งกระสวยนำฝ้ายให้ได้เส้นด้ายพุ่งกี่เส้นจึงจะได้ลายดิดครึ่งดอก
 - ก. 2 เส้น
 - ข. 3 เส้น
 - ค. 4 เส้น
 - ง. 5 เส้น
2. ในการทอผ้าลายสองจะต้องพุ่งกระสวยนำฝ้ายให้ได้เส้นด้ายพุ่งกี่เส้นจึงจะได้ลายสอง
 - ก. 3 เส้น
 - ข. 5 เส้น
 - ค. 7 เส้น
 - ง. 9 เส้น
3. ในการทอผ้าลายเกล็ดเต่า จะต้องพุ่งกระสวยนำฝ้ายให้ได้เส้นด้ายพุ่งกี่เส้นจึงจะได้ลายเกล็ดเต่า
 - ก. 6 เส้น
 - ข. 8 เส้น
 - ค. 10 เส้น
 - ง. 12 เส้น

จงใช้ข้อมูลที่กำหนดต่อไปนี้ ตอบคำถามข้อที่ 4

1. วางเท้าซ้ายแล้วกดเท้าลงบนไม้เหยียบอันที่ 1 และวางเท้าขวาแล้วกดลงบนไม้เหยียบอันที่ 4
2. วางเท้าซ้ายแล้วกดเท้าลงบนไม้เหยียบอันที่ 1 และวางเท้าขวาแล้วกดลงบนไม้เหยียบอันที่ 2
3. วางเท้าซ้ายแล้วกดเท้าลงบนไม้เหยียบอันที่ 3 และวางเท้าขวาแล้วกดลงบนไม้เหยียบอันที่ 2
4. วางเท้าซ้ายแล้วกดเท้าลงบนไม้เหยียบอันที่ 3 และวางเท้าขวาแล้วกดลงบนไม้เหยียบอันที่ 4
5. พุ่งกระสวยนำฝ้ายจากซ้ายไปขวา

กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า

6. ฟุ้งกระสวยนำฝ้ายจากขวาไปซ้าย
7. จับจะขัดหรือผอกกระแทกกับเส้นด้าย
4. ข้อใดเป็นขั้นตอนแรกในการทอผ้าลายตีนกอน้อย
 - ก. 1,5,7
 - ข. 2,6,7
 - ค. 3,5,7
 - ง. 4,6,7
5. ผ้าทอลายใดที่ใช้ไม้เหยียบ 4 อัน
 - ก. ลายสอง ลายเกล็ดเต่า
 - ข. ลายสอง ลายตีนกอน้อย
 - ค. ลายสอง ลายแข่งโปรง
 - ง. ลายแข่งโปรง ลายตีนกอน้อย

จงใช้ข้อมูลที่กำหนดต่อไปนี้ ตอบคำถามข้อที่ 6

1. วางเท้าซ้ายลงบนไม้เหยียบอันที่ 1 และวางเท้าขวาแล้วกดลงบนไม้เหยียบอันที่ 2
 2. วางเท้าซ้ายแล้วกดลงบนไม้เหยียบอันที่ 1 และวางเท้าขวาลงบนไม้เหยียบอันที่ 2
 3. ฟุ้งกระสวยนำฝ้ายสีขาวจากซ้ายไปขวา
 4. ฟุ้งกระสวยนำฝ้ายสีขาวจากขวาไปซ้าย
 5. ฟุ้งกระสวยนำฝ้ายสีม่วงจากซ้ายไปขวา
 6. ฟุ้งกระสวยนำฝ้ายสีม่วงจากขวาไปซ้าย
 7. จับจะขัดหรือผอกกระแทกกับเส้นด้าย
-
6. ข้อใดเป็นขั้นตอนสุดท้ายในการทอผ้าลายเกล็ดเต่า
 - ก. 1,4,7
 - ข. 1,5,7
 - ค. 2,5,7
 - ง. 2,6,7

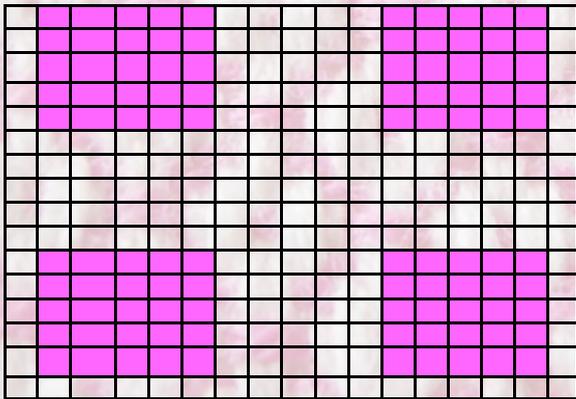
กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า

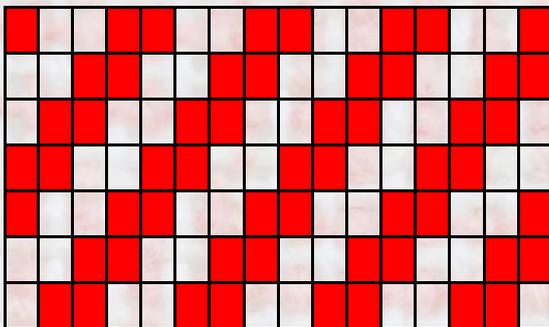
7. ผ้าทอลายใดที่ใช้ไม้เหยียบ 2 อัน

- ก. ลายสอง ลายเกล็ดเต่า
- ข. ลายสอง ลายแซงโปร่ง
- ค. ลายสอง ลายดีดกน้อย
- ง. ลายแซงโปร่ง ลายเกล็ดเต่า

จงใช้ข้อมูลที่กำหนดต่อไปนี้ ตอบคำถามข้อที่ 8

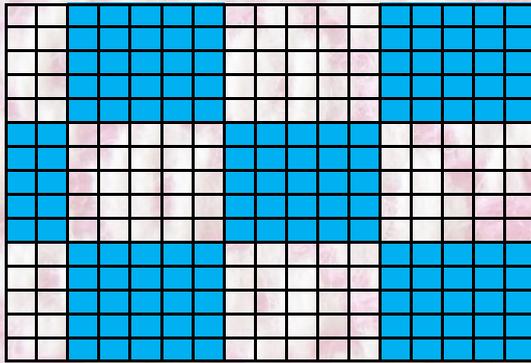

รูปที่ 1

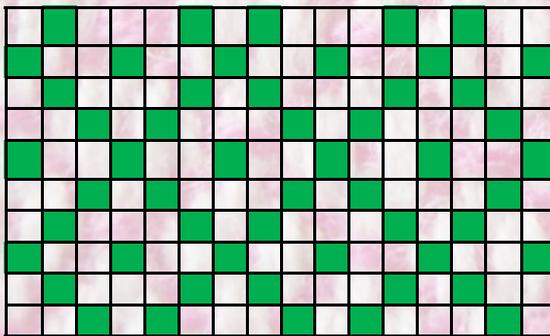

รูปที่ 2

กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า

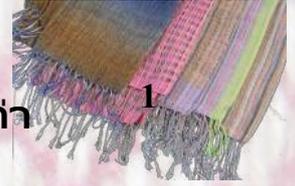

รูปที่ 3

รูปที่ 4

8. ข้อใดเป็นการออกแบบลวดลายสอง
- รูปที่ 1
 - รูปที่ 2
 - รูปที่ 3
 - รูปที่ 4
9. ผ้าทอลายเอื่อมเดือนประกอบด้วยลายหลักอะไรบ้าง
- ลายลาวแอ้ ลายดีดอกใหญ่ ลายดีดอกน้อย
 - ลายหงส์ ลายดีดอกใหญ่ ลายดีดอกน้อย
 - ลายหงส์ ลายลาวแอ้ ลายดีดอกใหญ่ ลายดีดอกน้อย
 - ลายหงส์ ลายกุดสุน ลายดีดอกใหญ่ ลายดีดอกน้อย
10. ในการทอผ้าลายเอื่อมเดือน จะต้องยกเขาลากี่ครั้งจึงจะได้ลายเอื่อมเดือน 1 ดอก
- ยกเขาลาก 16 ครั้ง
 - ยกเขาลาก 22 ครั้ง
 - ยกเขาลาก 24 ครั้ง
 - ยกเขาลาก 32 ครั้ง

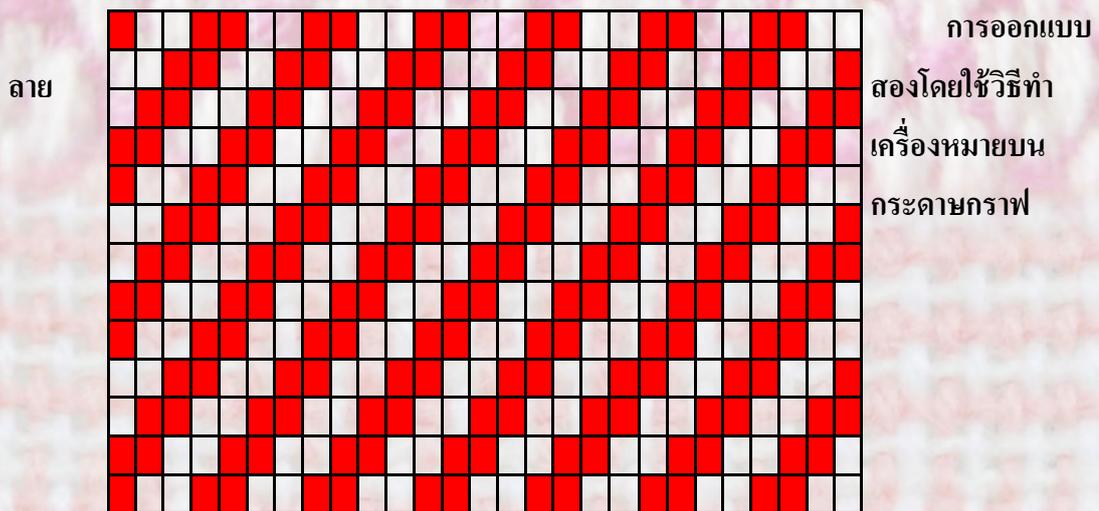
ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า

ภูมิปัญญาด้านการทอผ้า เป็นองค์ความรู้ที่ถ่ายทอดและสืบทอดต่อกันมาจากบรรพบุรุษ มี ลวดลายเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ซึ่งถือว่าเป็นภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่ทรงคุณค่า และชาวบ้าน เรียกว่าผ้าทอพื้นเมืองลวดลายโบราณประกอบด้วย ลายเกล็ดเต่า ลายคิ ลายสอง ลายยกปะ ลายไกล¹ หลักใหญ่ของการทอผ้าก็คือ การนำเส้นฝ้ายหรือเส้นไหมมาขัดกันให้เป็นลาย โดยจึงเส้นกลุ่มหนึ่ง เป็นหลัก เรียกว่าเส้นยืน แล้วใช้อีกเส้นหนึ่ง เรียกว่า เส้นพุ่ง สอดตามขวางของเส้นยืน เมื่อสานขัดกัน ก็จะเกิดลวดลายต่าง ๆ²

กระบวนการเรียนรู้การทอผ้าลาย

สอง

ผ้าลายสอง เป็นผ้าที่มีความหนา เนื่องจากด้ายยืนทุกซี่ของตะกอมมี 2 เส้นใช้ตะกอ (เขา) 4 ตะกอ ด้ายพุ่งฝ้ายเส้นใหญ่ (ฝ้ายเมือง) จะทำให้ลายทแยงชัดเจน การทอจะเหยียบยกเส้นด้ายยืนละ 2 เขา คนทอต้องใช้สมาธิในการทอ จึงมีคุณค่าทางจิตใจส่วนใหญ่เหมาะที่จะใช้เป็นผ้าห่ม³

กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า

การเหยียบไม้เหยียบในการทอผ้าลายสอง

จะใช้ไม้เหยียบทั้งหมด 4 ไม้เหยียบ โดยนับจากซ้ายไปขวาคือ ไม้เหยียบอันที่ 1 ไม้เหยียบอันที่ 2 ไม้เหยียบอันที่ 3 และไม้เหยียบอันที่ 4 ตามลำดับการเรียงไม้

ภาพที่ 1 ไม้เหยียบที่ใช้ในการทอผ้าลายสอง

ขั้นตอนการทอผ้าลายสอง¹

ขั้นตอนที่ 1

ภาพที่ 2 (1.1) วางเท้าซ้ายแล้วกดลงบนไม้เหยียบอันที่ 1 และวางเท้าขวาแล้วกดลงบนไม้เหยียบอันที่ 2

ที่มา : เอี่ยมพร หาญสนามยุทธ. 2556

¹ สัมภาษณ์ นางแสงเดือน เปี้ยตัน, 18 ตุลาคม 2553. ที่บ้านเลขที่ 39 หมู่ที่ 2 ตำบลท่าเตี้อ อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่

กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า

ภาพที่ 3 (1.2) ใช้มือขวาจับกระสวยโดย
พุ่งกระสวยนำฝ้ายจากขวาไปซ้าย

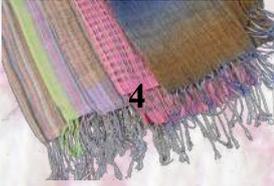

ภาพที่ 4 (1.3) จะได้เส้นด้ายพุ่งเส้นที่ 1

ภาพที่ 5 (1.4) จับจะขัดหรือผอกกระแทก
กับเส้นด้ายพุ่งที่ 1

ที่มา : เอี่ยมพร หาญสนามยุทธ. 2556

กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า

ขั้นตอนที่ 2

ภาพที่ 6 (2.1) วางเท้าซ้ายแล้วกดลงบนไม้เหยียบอันที่ 2 และวางเท้าขวาแล้วกดลงบนไม้เหยียบอันที่ 3

ภาพที่ 7 (2.2) ใช้มือซ้ายจับกระสวยโดยพุ่งกระสวยนำฝ้ายจากซ้ายไปขวา

ภาพที่ 8 (2.3) จะได้เส้นด้ายพุ่ง เส้นที่ 2
ที่มา : เอี่ยมพร หาญสนามยุทธ. 2556

กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า

5

ภาพที่ 9 (2.4) จับจะขัดหรือผอกกระแทก
กับเส้นด้ายพุ่งที่ 2

ขั้นตอนที่ 3

ภาพที่ 10 (3.1) วางเท้าซ้ายแล้วกดลงบน
ไม้เหยียบอันที่ 4 และวางเท้า
ขวาแล้วกดลงบนไม้เหยียบอัน
ที่ 3

ภาพที่ 11 (3.2) ใช้มือขวาจับกระสวยโดย
พุ่งกระสวยนำฝ้ายจากขวา
ไปซ้าย

ที่มา : เอี่ยมพร หาญสนามยุทธ. 2556

กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า

ภาพที่ 12 (3.3) จะได้เส้นด้ายพุ่งเส้นที่ 3
ที่มา : เอ็มพร หาญสนามยุทธ. 2554

ภาพที่ 13 (3.4) จับจะขัดหรือผอก
กระแทกกับเส้นด้ายพุ่งที่ 3

หมายเหตุ วนกลับไปเริ่มต้นทอขึ้นตอนที่ 1 ถึงขึ้นตอนที่ 3 ทอวนกลับไปมา จนกว่าจะได้
ความยาวของผ้าทอลายสองตามที่ต้องการ

ภาพที่ 14 (3.5) จะได้ผ้าทอลายสอง
ดังรูป
ที่มา : เอ็มพร หาญสนามยุทธ. 2556

กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า

ภาพที่ 15 ผ้าทอลายสองที่ทอลำเร็จแล้ว
พร้อมที่จะนำไปทำเป็นผลิตภัณฑ์
ต่างๆได้

ผลิตภัณฑ์ผ้าทอลายสอง

ผ้าทอลายสองสามารถนำมาทำเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ ได้หลากหลายเช่น ผ้าห่ม ผ้ารองแก้ว
ผ้ารองจาน ฯลฯ¹

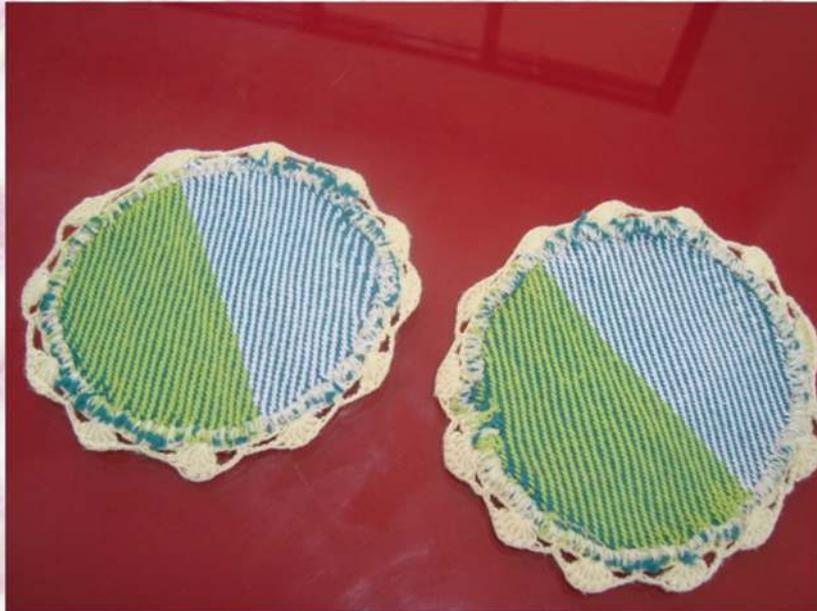

ภาพที่ 16 ผลิตภัณฑ์ผ้ารองจาน
ที่มา : เอี่ยมพร หาญสนามยุทธ. 2556

¹ สัมภาษณ์ นางแสงเดือน เปี้ยตัน, 18 ตุลาคม 2553. ที่บ้านเลขที่ 39 หมู่ที่ 2 ตำบลท่าเตือ อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่

กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า

ภาพที่ 17 ผลิตภัณฑ์ผ้ารองแก้ว

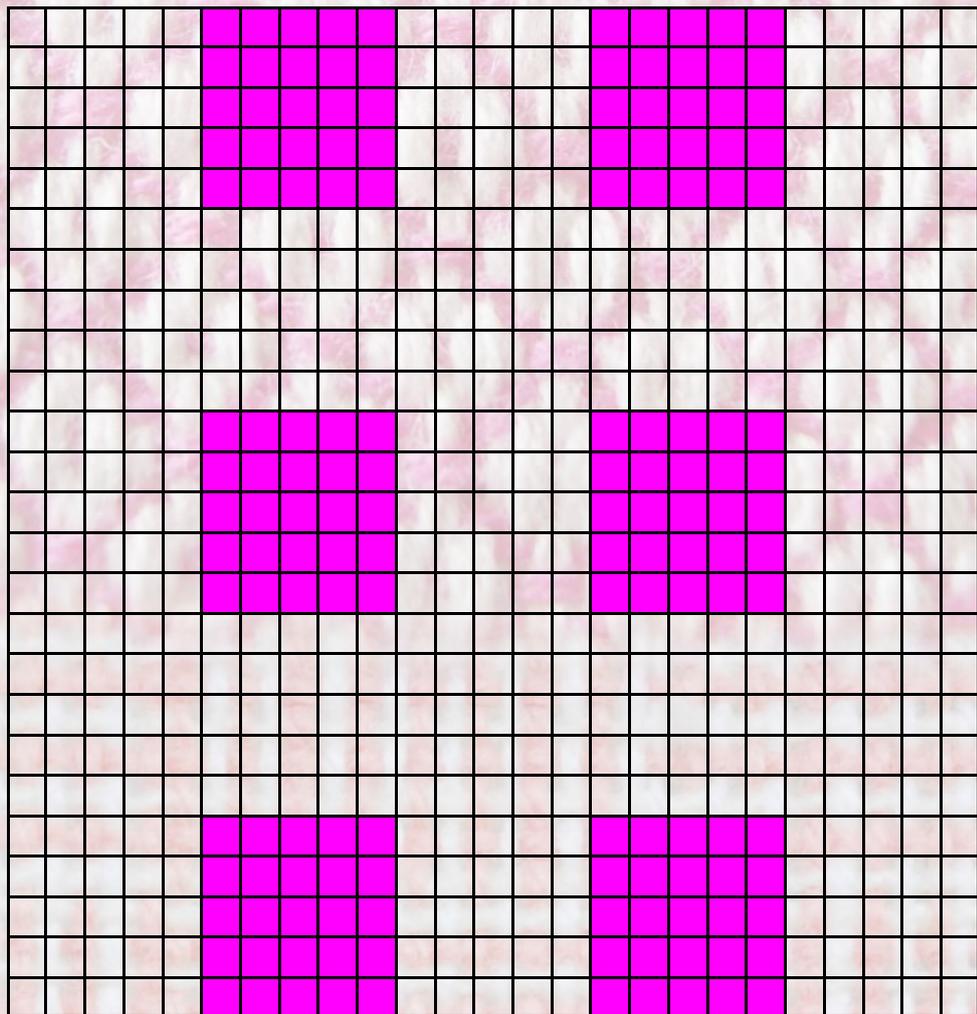

ภาพที่ 18 ผลิตภัณฑ์ผ้ารองจาน
ที่มา : เอ็มพร หาญสนามยุทธ. 2556

กระบวนการเรียนรู้การทอผ้าลาย แข่งโปรง

ผ้าลายแข่งโปรง เป็นผ้าที่มีเส้นด้ายยืนสลับกันสี และมีเส้นด้ายยืนที่ปั่นเข้าเกลียวกันคนละ
สีแข่งเข้าไปด้วย ผ้าจะออกมาเป็นริ้วยาวเล็ก ๆ ถี่ ๆ ตามแนวเส้นด้ายยืนใช้พิมพ์ขนาดหลบ ทอได้
ความกว้างของผ้าที่พอเหมาะ มีด้ายสีต่าง ๆ แข่งกันสวยงามมาก ส่วนใหญ่จะใช้ทอเป็นผ้าพันคอ¹

การออกแบบลายแข่งโปรงโดย

ใช้วิธีทำเครื่องหมายบนกระดาษกราฟ²

กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า

การเหยียบไม้เหยียบในการทอผ้าลายแข่งโปรง

จะใช้ไม้เหยียบทั้งหมด 2 ไม้เหยียบ โดยนับจากซ้ายไปขวาคือ ไม้เหยียบอันที่ 1 ไม้เหยียบอันที่ 2 ตามลำดับการเรียงไม้

ภาพที่ 19 ไม้เหยียบที่ใช้ในการทอผ้าลายแข่งโปรง

ขั้นตอนการทอผ้าลายแข่งโปรง¹

ขั้นตอนที่ 1

ภาพที่ 20 (1.1) วางเท้าซ้ายแล้วกดลง

ไม้เหยียบอันที่ 1 และวางเท้าขวา

ลงบนไม้เหยียบอันที่ 2

ที่มา : เอี่ยมพร หาญสนามยุทธ. 2556

¹ สัมภาษณ์ นางแสงเดือน เปี้ยตัน, 18 ตุลาคม 2553. ที่บ้านเลขที่ 39 หมู่ที่ 2 ตำบลท่าเตือ อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่

กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า

11

ภาพที่ 21 (1.2) ฟุ้งกระสวยนำฝ้ายจากขวาไปซ้ายจะได้เส้นด้ายฟุ้งที่ 1

ภาพที่ 22 (1.3) จับจะขัดหรือผอกกระแทกกับเส้นด้าย ฟุ้งเส้นที่ 1

ขั้นตอนที่ 2

ภาพที่ 23 (2.1) วางเท้าซ้ายลงบนไม้เหยียบอันที่ 1 และวางเท้าขวาแล้วกดลงบนไม้เหยียบอันที่ 2
ที่มา : เอ็มพร หาญสนามยุทธ. 2556

กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า

ภาพที่ 24 (2.2) ฟังก์กระสวยนำฝ้ายจากซ้ายไปขวาจะได้เส้นด้ายพุ่ง เส้นที่ 2

ภาพที่ 25 (2.3) จับจะขัดหรือผอกระแทกกับเส้นด้ายพุ่งที่ 2

ภาพที่ 26 (2.4) วนกลับไปเริ่มต้นทอชั้นตอนที่ 1 ถึงชั้นตอนที่ 2 ทอวนกลับไปมาอีก 3 รอบ จะได้เส้นด้ายพุ่ง ครบ 8 เส้น จะได้ลายแข่งโปรงแฉวแรก

ที่มา : เอี่ยมพร หาญสนามยุทธ. 2556

กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า

13

ขั้นตอนที่ 3

ภาพที่ 27 (3.1) สอดไม้เว้นระยะ

ภาพที่ 28 (3.2) ทอเหมือนขั้นตอนที่ 1 และขั้นตอนที่ 2 ทอวนกลับไปมาอีก 4 รอบ จะได้ลายแซงโปร่งแถว

ภาพที่ 29 (3.3) ดึงไม้เว้นระยะออก
ที่มา : เอ็มพร หาญสนามยุทธ. 2556

กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า

ขั้นตอนที่ 4

ภาพที่ 30 (4.1) สอดไม้เว้นระยะ

ภาพที่ 31 (4.2) วนกลับไปเริ่มต้นทอ
ขั้นตอนที่ 1 ถึงขั้นตอนที่ 4
ทอวนกลับไปมาจนกว่าจะได้
ความยาวของผ้าลายแข่งโปร่ง
ตามที่ต้องการ

ภาพที่ 32 (4.3) จะได้ผ้าทอลายแข่งโปร่ง
ดังรูป

ที่มา : เอี่ยมพร หาญสนามยุทธ. 2556

กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า

15

ผลิตภัณฑ์ผ้าทอลายแข่งโปรง

ผ้าทอลายแข่งโปรงสามารถนำมาทำเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ ได้หลากหลายเช่น ผ้าพันคอ
ผ้าม่าน ผ้าคลุมไหล่ ฯลฯ¹

ภาพที่ 33 ผลิตภัณฑ์ผ้าพันคอลายแข่งโปรง

ที่มา : เอ็มพร หาญสนามยุทธ. 2557

ภาพที่ 34 ผลิตภัณฑ์ผ้าม่านลายแข่งโปรง

ที่มา : เอ็มพร หาญสนามยุทธ. 2556

¹ สัมภาษณ์ นางแสงเดือน เปี้ยตัน, 18 ตุลาคม 2553. ที่บ้านเลขที่ 39 หมู่ที่ 2 ตำบลท่าเตือ อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่

กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า

ภาพที่ 35 ผลิตภัณฑ์ผ้าพันคอลายแข่งโปรง

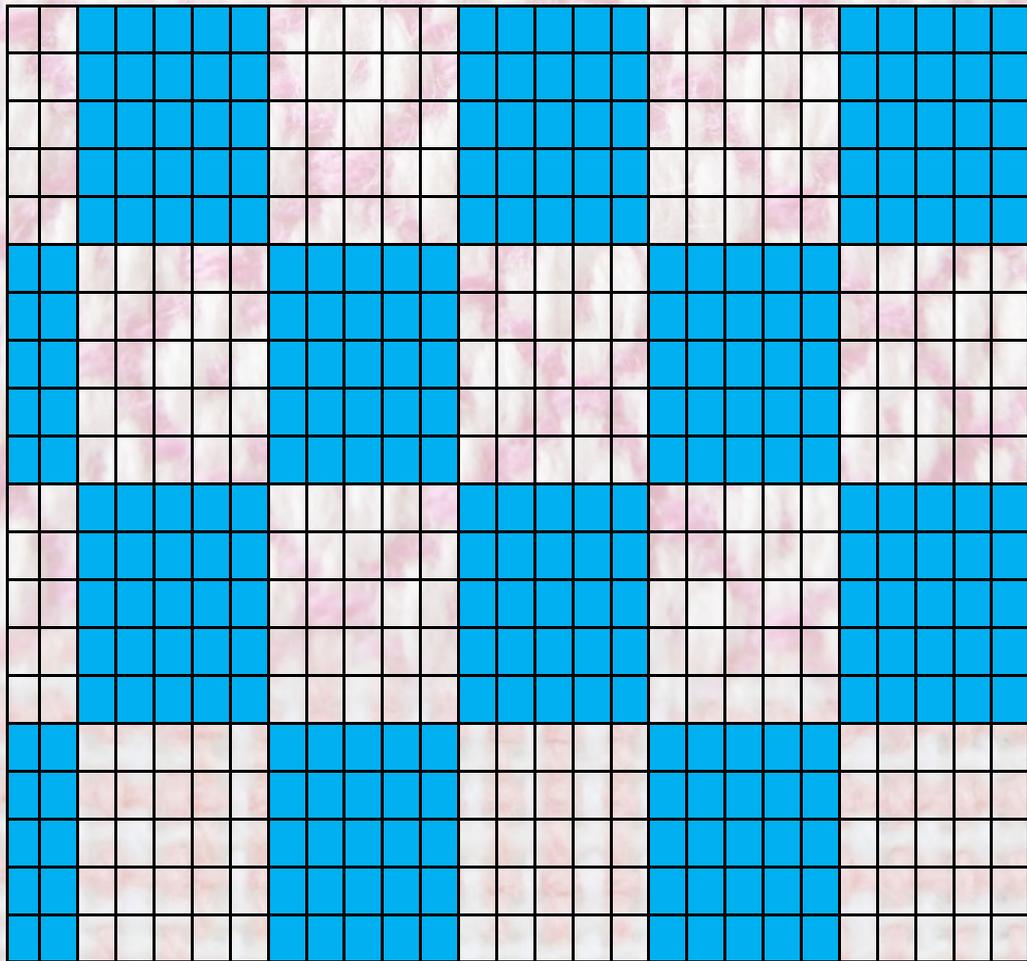

ภาพที่ 36 ผลิตภัณฑ์ผ้าพันคอลายแข่งโปรง
ที่มา : เอี่ยมพร หาญสนามยุทธ. 2556

กระบวนการเรียนรู้การทำผ้าลาย เกล็ดเต่า

ผ้าลายเกล็ดเต่า เป็นผ้าที่ใช้ด้ายยืน 2 สี สลับกันและใช้กระสวยด้ายพุ่ง 2 อัน คนละสี ลักษณะของผ้าเป็นตาสี่เหลี่ยมเล็ก ๆ มีสันนูนขึ้นมาเหมือนเกล็ดเต่า ให้นำไปตัดเป็นเส้น ผ่าดูง¹

การออกแบบลายเกล็ดเต่า

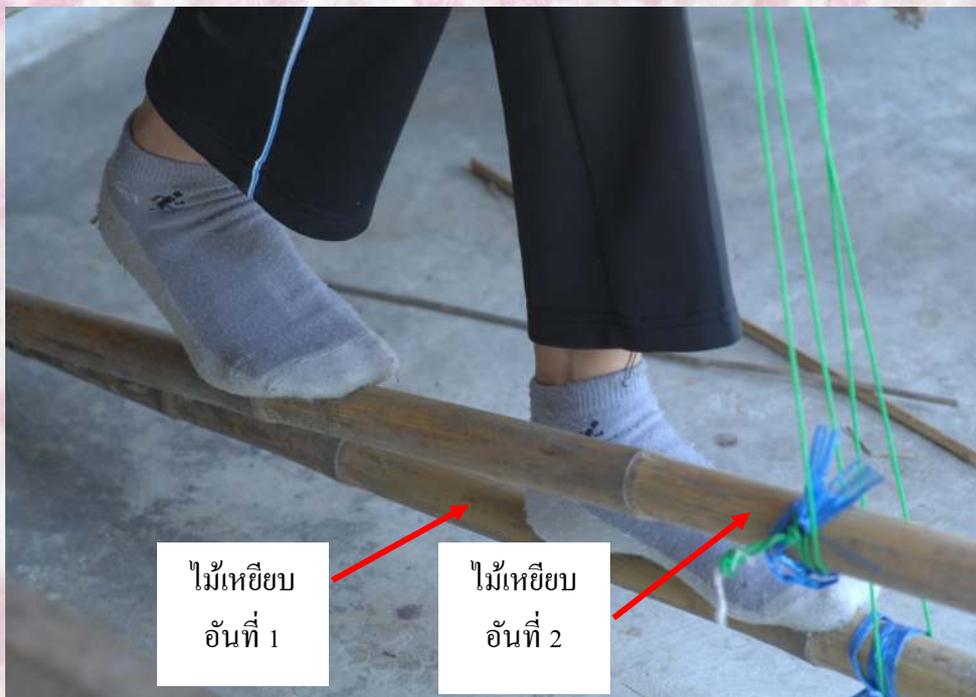
โดยใช้วิธีทำเครื่องหมายบนกระดาษกราฟ²

กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า

การเหยียบไม้เหยียบในการทอผ้าลายเกล็ดเต่า

จะใช้ไม้เหยียบทั้งหมด 2 ไม้เหยียบ โดยนับจากซ้ายไปขวาคือ ไม้เหยียบอันที่ 1 ไม้เหยียบอันที่ 2 ตามลำดับการเรียงไม้¹

ภาพที่ 37 ไม้เหยียบที่ใช้ในการทอผ้าลายเกล็ดเต่า
ที่มา : เอี่ยมพร หาญสนามยุทธ. 2556

¹ สัมภาษณ์ นางแสงเดือน เปี้ยตัน, 25 ตุลาคม 2553. ที่บ้านเลขที่ 39 หมู่ที่ 2 ตำบลท่าเตือ อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่

กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า

ขั้นตอนการทอผ้าลายเกสิดเต่า¹

ขั้นตอนที่ 1

ภาพที่ 38 (1.1) วางเท้าซ้ายลงบน
ไม้เหยียบอันที่ 1 และวางเท้าขวา
แล้วกดลงบนไม้เหยียบ อันที่ 2

ภาพที่ 39 (1.2) ฟุ้งกระสวยนำฝ้ายสีขาว
จากขวาไปซ้ายจะได้เส้นด้ายฟุ้ง
เส้นที่ 1

ภาพที่ 40 (1.3) จับจะขัดหรือผอกระแทก
กับเส้นด้ายฟุ้งที่ 1

ที่มา : เอี่ยมพร หาญสนามยุทธ. 2556

¹ สัมภาษณ์ นางแสงเดือน เป็ยคั่น, 25 ตุลาคม 2553. ที่บ้านเลขที่ 39 หมู่ที่ 2 ตำบลท่าเตือ อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่

กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า

ขั้นตอนที่ 2

ภาพที่ 41 (2.1) วางเท้าซ้ายแล้วกดลงบน
ไม้เหยียบอันที่ 1 และวางเท้าขวา
ลงบนไม้เหยียบอันที่ 2

ภาพที่ 42 (2.2) ฟุ้งกระสวยนำฝ้ายสีม่วง
จากขวาไปซ้ายจะได้เส้นด้ายฟุ้ง
เส้นที่ 2

ภาพที่ 43 (2.3) จับจะขัดหรือผอกกระแทก
กับเส้นด้ายฟุ้งที่ 2

ที่มา : เอี่ยมพร หาญสนามยุทธ. 2556

กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า

ขั้นตอนที่ 3

ภาพที่ 44 (3.1) วางเท้าซ้ายลงบนไม้เหยียบอันที่ 1 และวางเท้าขวาแล้วกดลงบนไม้เหยียบอันที่ 2

ภาพที่ 45 (3.2) ฟุ้งกระสวยนำฝ้ายสีขาวจากซ้ายไปขวาจะได้เส้นด้ายฟุ้งเส้นที่ 3

ภาพที่ 46 (3.3) จับจะขัดหรือผอกกระแทกกับเส้นด้ายฟุ้งที่ 3
ที่มา : เอี่ยมพร หาญสนามยุทธ. 2556

กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า

ขั้นตอนที่ 4

ภาพที่ 47 (4.1) วางเท้าซ้ายแล้วกดลงบนไม้เหยียบอันที่ 1 และวางเท้าขวาบนไม้เหยียบอันที่ 2

ภาพที่ 48 (4.2) ฟังก์กระสวยนำฝ้ายสีม่วงจากซ้ายไปขวาจะได้เส้นด้ายพุ่งเส้นที่ 4

ภาพที่ 49 (4.3) จับจะขัดหรือผอกกระแทกกับเส้นด้ายพุ่งที่ 4

ที่มา : เออมพร หาญสนามยุทธ. 2556

กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า

ขั้นตอนที่ 5

ภาพที่ 50 (5.1) วางเท้าซ้ายลงบนไม้เหยียบอันที่ 1 และวางเท้าขวาแล้วกดลงบนไม้เหยียบอันที่ 2

ภาพที่ 51 (5.2) ฟุ้งกระสวยนำฝ้ายสีขาวจากขวาไปซ้ายจะได้เส้นด้ายฟุ้งเส้นที่ 5

ภาพที่ 52 (5.3) จับจะขัดหรือผอกระแทกกับเส้นด้ายฟุ้งที่ 5
ที่มา : เอี่ยมพร หาญสนามยุทธ. 2556

กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า

ขั้นตอนที่ 6

ภาพที่ 53 (6.1) วางเท้าซ้ายแล้วกดลงบนไม้เหยียบอันที่ 1 และวางเท้าขวาบนไม้เหยียบอันที่ 2

ภาพที่ 54 (6.2) ฟุ้งกระสวยนำฝ้ายสีม่วงจากขวาไปซ้ายจะได้เส้นด้ายฟุ้งเส้นที่ 6

ภาพที่ 55 (6.3) จับจะขัดหรือผอกระแทกกับเส้นด้ายฟุ้งที่ 6
ที่มา : เอ็มพร หาญสนามยุทธ. 2556

กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า

ขั้นตอนที่ 7

ภาพที่ 56 (7.1) วางเท้าซ้ายลงบน
ไม้เหยียบอันที่ 1 และวางเท้าขวา
แล้วกดลงบนไม้เหยียบอันที่ 2

ภาพที่ 57 (7.2) ฟุ้งกระสวยนำฝ้ายสีขาว
จากซ้ายไปขวาจะได้เส้นด้ายฟุ้ง
เส้นที่ 7

ภาพที่ 58 (7.3) จับจะขัดหรือผอกกระแทก
กับเส้นด้ายฟุ้งที่ 7
ที่มา : เอี่ยมพร หาญสนามยุทธ. 2556

กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า

ขั้นตอนที่ 8

ภาพที่ 59 (8.1) วางเท้าซ้ายแล้วกดลงบนไม้เหยียบอันที่ 1 และวางเท้าขวา ลงบนไม้เหยียบอันที่ 2

ภาพที่ 60 (8.2) ฟังก์กระสวยนำฝ้ายสีม่วง จากซ้ายไปขวาจะได้เส้นด้ายพุ่ง เส้นที่ 8

ภาพที่ 61 (8.3) จับจะขัดหรือผอกระแทก กับเส้นด้ายพุ่งที่ 8
ที่มา : เอ็มพร หาญสนามยุทธ. 2556

กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า

ขั้นตอนที่ 9

ภาพที่ 62 (9.1) วางเท้าซ้ายลงบน
ไม้เหยียบอันที่ 1 และวางเท้า
ขวาแล้วกดลงบนไม้เหยียบ
อันที่ 2

ภาพที่ 63 (9.2) ฟุ้งกระสวยนำฝ้ายสีขาว
จากขวาไปซ้ายจะได้เส้นด้ายฟุ้ง
เส้นที่ 9

ภาพที่ 64 (9.3) จับจะขัดหรือผอกกระแทก
กับเส้นด้ายฟุ้งที่ 9
ที่มา : เอี่ยมพร หาญสนามยุทธ. 2556

กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า

ขั้นตอนที่ 10

ภาพที่ 65 (10.1) วางเท้าซ้ายแล้วกดลงบนไม้เหยียบอันที่ 1 และวางเท้าขวา ลงบนไม้เหยียบอันที่ 2

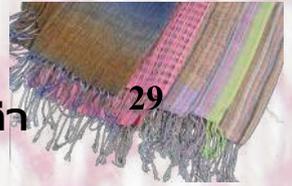
ภาพที่ 66 (10.2) ฟุ้งกระสวยนำฝ้าย สีม่วงจากขวาไปซ้ายจะได้เส้นด้ายฟุ้งเส้นที่ 10

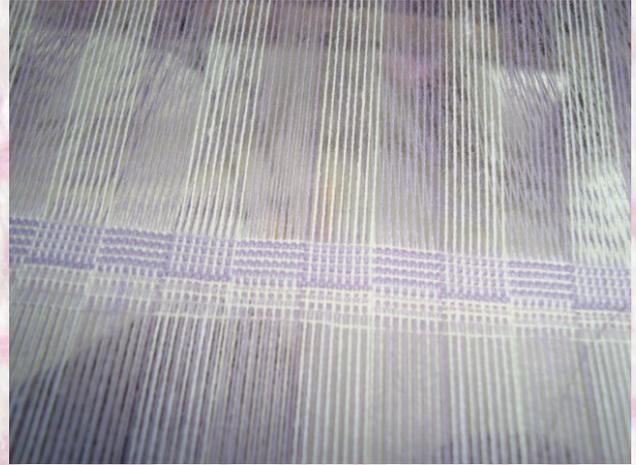
ภาพที่ 67 (10.3) จับจะขัดหรือผอก กระแทกกับเส้นด้ายฟุ้งที่ 10
ที่มา : เอ็มพร หาญสนามยุทธ. 2556

กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า

ภาพที่ 68 (10.4) จะได้ลายเกล็ดเต่า 1 ลาย

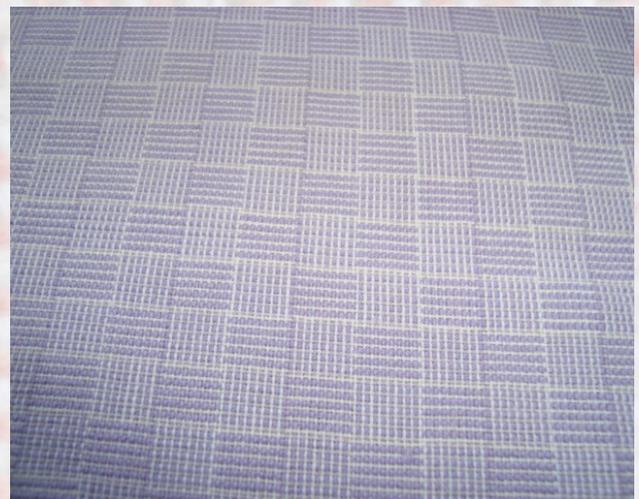

ภาพที่ 69 (10.5) วนกลับไปเริ่มต้นทอ
ขั้นตอนที่ 1 ถึงขั้นตอนที่ 10
ทอวนกลับไปมา จนกว่าจะได้
ความยาวของผ้าทอลายเกล็ดเต่า
ตามที่ต้องการ

ภาพที่ 70 ผ้าทอลายเกล็ดเต่าที่ทอสำเร็จ
แล้วพร้อมที่จะนำไปทำเป็น
ผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ได้

ที่มา : เอี่ยมพร หาญสนามยุทธ. 2556

กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า

ผลิตภัณฑ์ผ้าทอลายเกล็ดเต่า

ในสมัยก่อนชุมชนมีความเชื่อว่าคนที่มีความรู้ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า จะนำมาซึ่งความมั่งมี ศรีสุข อยู่เย็นเป็นสุข มีอายุยืนยาวเหมือนเต่า! ผ้าทอลายเกล็ดเต่า สามารถนำมาทำเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ ได้ หลากหลาย เช่น เสื้อ ผ้าปูโต๊ะ กระเป๋าต่างๆ ผ้าถุง ปลอกหมอน ฯลฯ²

ภาพที่ 71 การนำผ้าทอไปตัดเป็นเสื้อผ้าพื้นเมือง

ภาพที่ 72 ผลิตภัณฑ์กระเป๋าใส่โทรศัพท์
ที่มา : เอี่ยมพร หาญสนามยุทธ. 2556

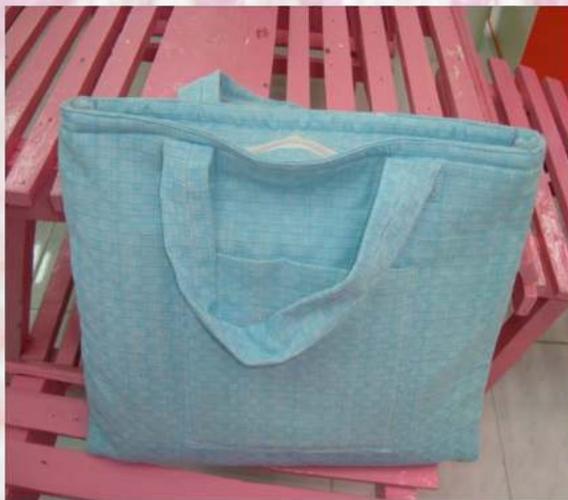
¹ สำนักงานประสานงานวิจัยเชิงบูรณาการ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ (2550). “ตามฮีตโดยฮอยผ้าทอมรดกชุมชนดอยเต่า” งานวิจัยเพื่อท้องถิ่น (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://www.trf.mju.ac.th/lobby/lobby.php?Lpage=story> 25 มกราคม 2554.

² สัมภาษณ์ นางสมนา เปี้ยตัน, 25 ตุลาคม 2553. ที่บ้านเลขที่ 39 หมู่ที่ 2 ตำบลท่าเตื่อ อำเภอ ดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่

กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า

ภาพที่ 73 ผลิตภัณฑ์ ผ้าปูโต๊ะ

ภาพที่ 74 ผลิตภัณฑ์กระเป๋าไน้ตบู้ด

ภาพที่ 75 ผลิตภัณฑ์ปลอกหมอนอิง
ที่มา : เอ็มพร หาญสนามยุทธ. 2556

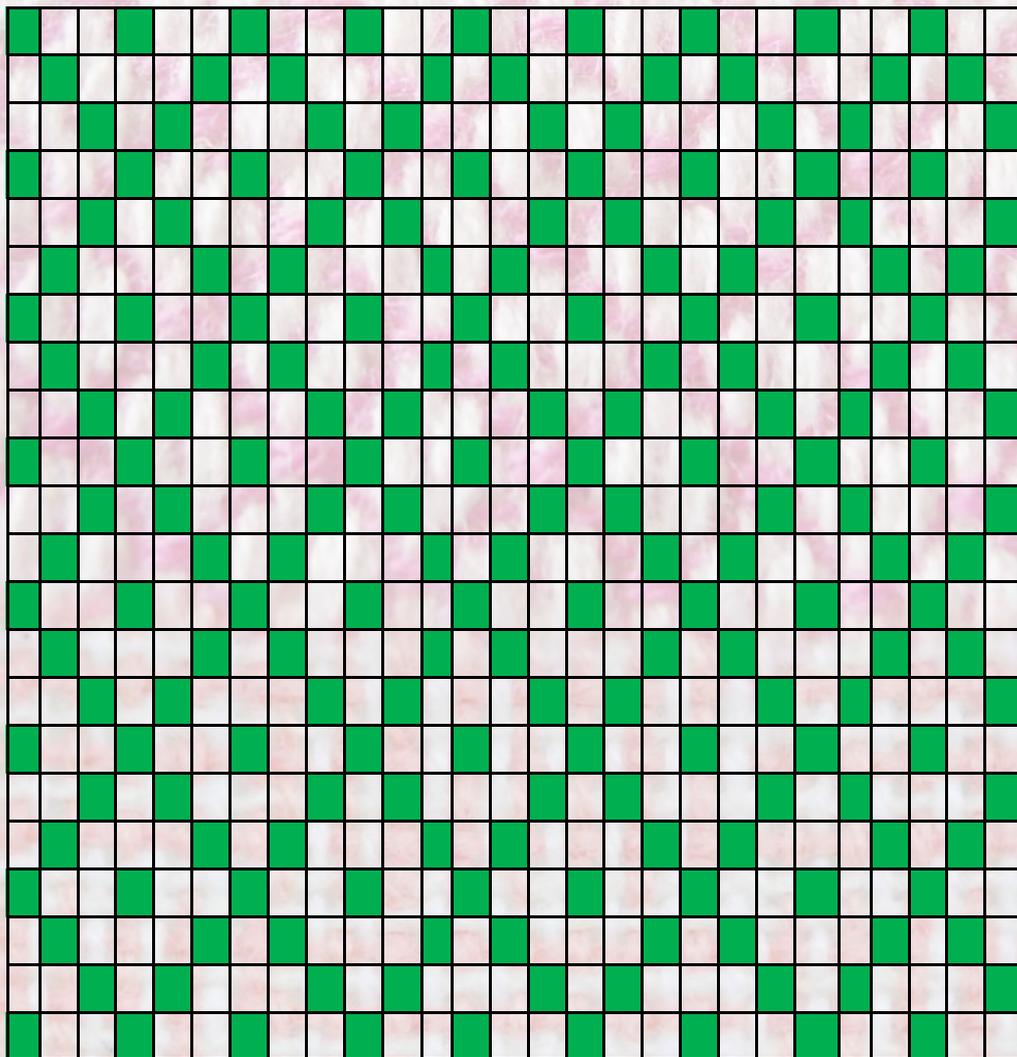

กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า

กระบวนการเรียนรู้การทอผ้าลายดี ดอกน้อย

ผ้าลายดีดอกน้อย เป็นผ้าที่ทอจากที่บ้านไร่ 4 เขา ผู้ทอจะต้องมีสมาธิและความชำนาญ การเหยียบด้ายยืน เป็นผ้าที่มีลวดลายขกออกจากกรทอ ใครที่ทอเป็นจะมีความภาคภูมิใจในผลงาน เป็นอย่างยิ่ง ถ้าด้ายพุ่งเส้นใหญ่จะเห็นดอกนูนชัดเจนถ้าใช้ด้ายเส้นเล็กจะเป็นดอกเล็ก ๆ¹

การออกแบบลายเกล็ดเต่าโดย

ใช้วิธีทำเครื่องหมายบนกระดาษกราฟ

กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า

การเหยียบไม้เหยียบในการทอผ้าลายติดดอกน้อย

จะใช้ไม้เหยียบทั้งหมด 4 ไม้เหยียบ โดยนับจากซ้ายไปขวาคือ ไม้เหยียบอันที่ 1 ไม้เหยียบอันที่ 2 ไม้เหยียบอันที่ 3 และไม้เหยียบอันที่ 4 ตามลำดับการเรียงไม้

ภาพที่ 76 ไม้เหยียบที่ใช้ในการทอผ้าลายติดดอกน้อย

ขั้นตอนการทอผ้าลายติดดอกน้อย¹

ขั้นตอนที่ 1

ภาพที่ 77 (1.1) วางเท้าซ้ายแล้วกดเท้าลงบนไม้เหยียบอันที่ 1 และวางเท้าขวาแล้วกดลงบนไม้เหยียบอันที่ 4

ที่มา : เอี่ยมพร หาญสนามยุทธ. 2556

¹ สัมภาษณ์ นางแสงเดือน เปี้ยตัน, 18 ตุลาคม 2553. ที่บ้านเลขที่ 39 หมู่ที่ 2 ตำบลท่าเตื่อ อำเภอ ดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่

กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า

ภาพที่ 78 (1.2) ฟุ้งกระสวยนำฝ้าย
จากซ้ายไปขวา

ภาพที่ 79 (1.3) จะได้เส้นด้ายฟุ้งเส้นที่ 1

ภาพที่ 80 (1.4) จับจะขัดหรือผอก
กระแทกกับเส้นด้ายฟุ้งที่ 1
ที่มา : เอี่ยมพร หาญสนามยุทธ. 2556

กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า

ขั้นตอนที่ 2

ภาพที่ 81 (2.1) วางเท้าซ้ายแล้วกดเท้า
ลงบนไม้เหยียบอันที่ 1 และวาง
เท้าขวาแล้วกดลงบนไม้เหยียบ
อันที่ 2

ภาพที่ 82 (2.2) ฟุ้งกระสวยนำฝ้ายจาก
ขวาไปซ้ายจะได้เส้นด้ายฟุ้ง
เส้นที่ 2

ภาพที่ 83 (2.3) จับจะขัดหรือผอก
กระแทกกับเส้นด้ายฟุ้งที่ 2
ที่มา : เอี่ยมพร หาญสนามยุทธ. 2556

กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า

ขั้นตอนที่ 3

ภาพที่ 84 (3.1) วางเท้าซ้ายแล้วกดเท้าลงบนไม้เหยียบอันที่ 3 และวางเท้าขวาแล้วกดลงบนไม้เหยียบอันที่ 2

ภาพที่ 85 (3.2) ฟุงกระสวยนำฝ้ายจากซ้ายไปขวาจะได้เส้นด้ายฟุงเส้นที่ 3

ภาพที่ 86 (3.3) จับจะขัดหรือผอกกระแทกกับเส้นด้ายฟุงที่ 3
ที่มา : เอี่ยมพร หาญสนามยุทธ. 2556

กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า

37

ขั้นตอนที่ 4

ภาพที่ 87 (4.1) วางเท้าซ้ายแล้วกดเท้า
ลงบนไม้เหยียบอันที่ 1 และ
วางเท้าขวาแล้วกดลงบน
ไม้เหยียบอันที่ 2

ภาพที่ 88 (4.2) ฟุ้งกระสวยนำฝ้ายจาก
ขวาไปซ้ายจะได้เส้นด้ายฟุ้ง
เส้นที่ 4

ภาพที่ 89 (4.3) จับจะขัดหรือผอกกระแตก
กับเส้นด้ายฟุ้งที่ 4
ที่มา : เอี่ยมพร หาญสนามยุทธ. 2556

กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า

ภาพที่ 90 (4.4) จะได้ผ้าทอลายดีครึ่งดอก

ขั้นตอนที่ 5

ภาพที่ 91 (5.1) วางเท้าซ้ายแล้วกดเท้าลงบนไม้เหยียบอันที่ 1 และวางเท้าขวาแล้วกดลงบนไม้เหยียบอันที่ 4

ภาพที่ 92 (5.2) ฟุงกระสวยนำฝ้ายจากซ้ายไปขวาจะได้เส้นด้ายฟุงเส้นที่ 5

ที่มา : เออมพร หาญสนามยุทธ. 2556

กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า

39

ภาพที่ 93 (5.3) จับจะขัดหรือผอกระแทก
กับเส้นด้ายพุ่งที่ 5

ขั้นตอนที่ 6

ภาพที่ 94 (6.1) วางเท้าซ้ายแล้วกดเท้า
ลงบนไม้เหยียบอันที่ 3 และ
วางเท้าขวาแล้วกดลงบน
ไม้เหยียบอันที่ 4

ภาพที่ 95 (6.2) พุ่งกระสวยนำฝ้ายจากขวา
ไปซ้ายจะได้เส้นด้ายพุ่งเส้นที่ 6
ที่มา : เอี่ยมพร หาญสนามยุทธ. 2556

กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า

ภาพที่ 96 (6.3) จับจะขัดหรือผอกกระแทก
กับเส้นด้ายพุ่งที่ 6

ขั้นตอนที่ 7

ภาพที่ 97 (7.1) วางเท้าซ้ายแล้วกดเท้า
ลงบนไม้เหยียบอันที่ 3 และ
วางเท้าขวาแล้วกดลงบน
ไม้เหยียบอันที่ 2

ภาพที่ 98 (7.2) พุ่งกระสวยนำฝ้าย
จากซ้ายไปขวาจะได้เส้นด้ายพุ่ง
เส้นที่ 7

ที่มา : เอี่ยมพร หาญสนามยุทธ. 2556

กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า

41

ภาพที่ 99 (7.3) จับจะขัดหรือผอกระแทก
กับเส้นด้ายพุ่งที่ 7

ขั้นตอนที่ 8

ภาพที่ 100 (8.1) วางเท้าซ้ายแล้วกดเท้า
ลงบนไม้เหยียบอันที่ 3 และ
วางเท้าขวาแล้วกดลงบน
ไม้เหยียบอันที่ 4

ภาพที่ 101 (8.2) พุ่งกระสวยนำฝ้ายจาก
ขวาไปซ้ายจะได้เส้นด้ายพุ่ง
เส้นที่ 8

ที่มา : เอี่ยมพร หาญสนามยุทธ. 2556

กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า

ภาพที่ 102 (8.3) จับจะขัดหรือผอก
กระแทกกับเส้นด้ายพุ่งที่ 8

ภาพที่ 103 (8.4) จะได้ผ้าทอลายดี
หนึ่งดอก

ภาพที่ 104 (8.5) วนกลับไปเริ่มต้นทอ
ในขั้นตอนที่ 1 ถึงขั้นตอนที่ 8
ทอวนกลับไปมาจนกว่าจะได้
ความยาวของผ้าทอลายดี
ตามที่ต้องการ

ที่มา : เอ็มพร หาญสนามยุทธ. 2556

กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า

43

ผลิตภัณฑ์ผ้าทอลายตีนดอกน้อย

ผ้าทอลายตีนดอกน้อยสามารถนำมาทำเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ ได้หลากหลายเช่น เสื้อ ผ้าถุง ผ้าห่ม ผ้ารองจาน ผ้าพันคอ ผ้าคลุมไหล่ กระเป๋าต่างๆ ฯลฯ¹

ภาพที่ 105 ผลิตภัณฑ์ผ้าคลุมไหล่

ภาพที่ 106 ผลิตภัณฑ์ผ้าคลุมไหล่
ที่มา : เอ็มพร หาญสนามยุทธ. 2556

¹ สัมภาษณ์ นางสมนา เปี้ยตัน, 25 ตุลาคม 2553. ที่บ้านเลขที่ 39 หมู่ที่ 2 ตำบลท่าเตือ อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่

กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า

ภาพที่ 107 ผลิตภัณฑ์ผ้าพันคอ
ที่มา : เอี่ยมพร หาญสนามยุทธ. 2557

ภาพที่ 108 ผลิตภัณฑ์ผ้าคลุมไหล่สีเหลือง
ที่มา : เอี่ยมพร หาญสนามยุทธ. 2556

ภาพที่ 109 ผลิตภัณฑ์ผ้าคลุมไหล่สีม่วง
ที่มา : เอี่ยมพร หาญสนามยุทธ. 2556

กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า

ภาพที่ 110 ผลิตภัณฑ์กระเป๋าสองช่อง

ภาพที่ 111 ผลิตภัณฑ์ผ้ารองจาน

ภาพที่ 112 ผลิตภัณฑ์ผ้าห่ม

ที่มา : เอี่ยมพร หาญสนามยุทธ. 2556

กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า

กระบวนการเรียนรู้การทอผ้าลาย เอื่อมเดือน

ความเป็นมาของผ้าทอลายเอื่อมเดือน เกิดขึ้นเมื่อ เดือนสิงหาคม ปี พ.ศ.2556 ซึ่งในลายผ้าทอเอื่อมเดือน ใช้ชื่อของนางแสงเดือน เปี้ยตัน ซึ่งเป็นครูภูมิปัญญาท้องถิ่นผ้าทอบ้านซ่ง แปลง 8 ที่ได้ให้ความรู้ และการฝึกปฏิบัติการทอผ้า ให้แก่นักเรียนโรงเรียนดอยเต่าวิทยาคม และใช้ชื่อของว่าที่ร้อยตรีหญิงเอื่อมพร หาญสนามยุทธ ซึ่งเป็นครูที่สอนในรายวิชา การงานพื้นฐานอาชีพ1 วิชา ธุรกิจขนาดเล็ก และวิชาอาชีพธุรกิจผลิตภัณฑ์ผ้าทอดอยเต่า และนอกจากนี้ท่านได้เป็นที่ปรึกษาโครงการอาชีพ ซึ่งประกอบด้วยลายหลักดังนี้¹

1.ลายหงส์

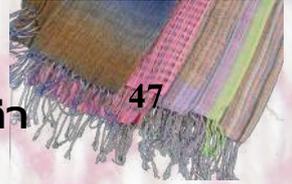
ภาพที่ 113 ลายหงส์

ที่มา : เอื่อมพร หาญสนามยุทธ. 2556

ลายหงส์ ลายกุดลาวเอ้ เป็นลายที่มีมาแต่โบราณหลายร้อยปี ซึ่งบรรพบุรุษในที่ลุ่มน้ำปิง (ปัจจุบันคือทะเลสาบดอยเต่า) ซึ่งได้ทอไว้ พอหลังจากหนีน้ำท่วมจากการสร้างเขื่อนภูมิพล ในจังหวัด

¹ สัมภาษณ์ นางแสงเดือน เปี้ยตัน, 8 สิงหาคม 2556. ที่บ้านเลขที่ 39 หมู่ที่ 2 ตำบลท่าเตื่อ อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่

กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า

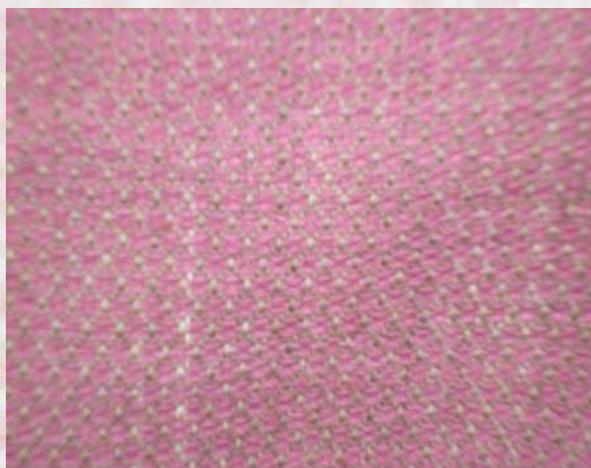

2.ลายลาวแอ้

ภาพที่ 114 ลายลาวแอ้
ที่มา : เอี่ยมพร หาญสนามยุทธ. 2556

3.ลายดีดอกใหญ่

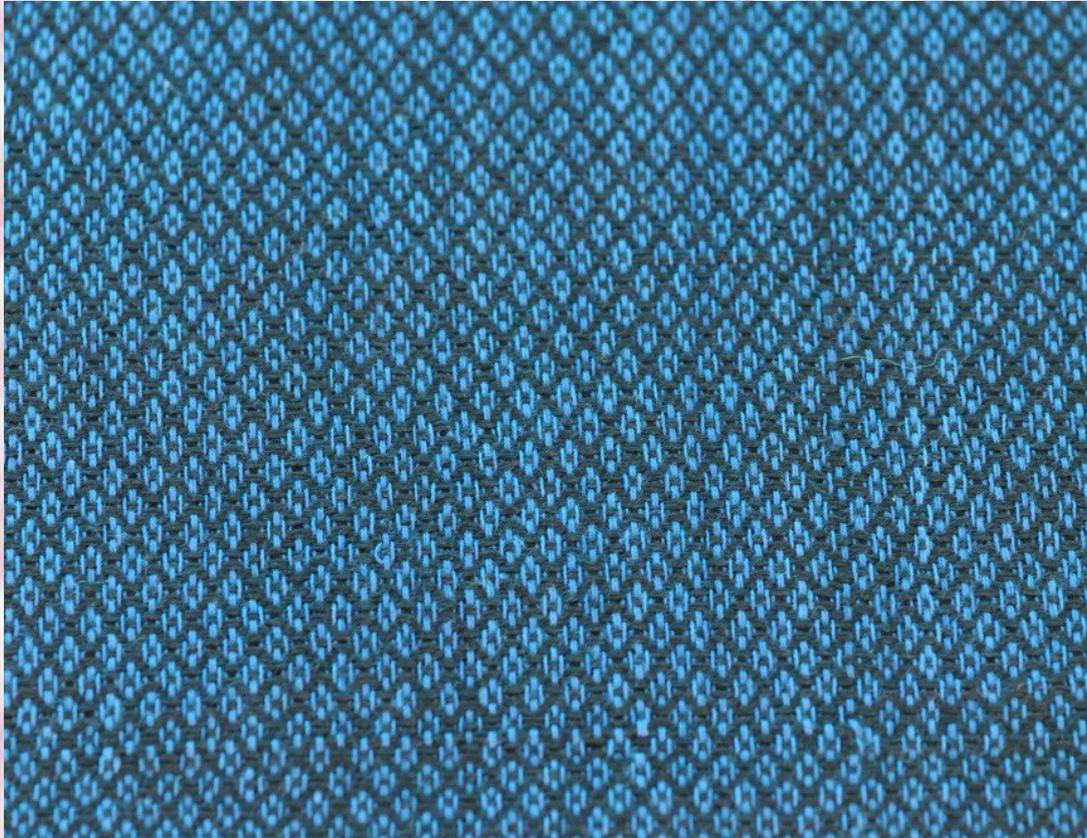

ภาพที่ 115 ลายดีดอกใหญ่
ที่มา : เอี่ยมพร หาญสนามยุทธ. 2556

กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า

4. ลายตีดอกน้อย

ภาพที่ 116 ลายตีดอกน้อย
ที่มา : เอี่ยมพร หาญสนามยุทธ. 2556

กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า

การเหยียบไม้เหยียบในการทอผ้าลายเอื่อมเดือน

จะใช้ไม้เหยียบทั้งหมด 2 ไม้เหยียบ โดยนับจากซ้ายไปขวาคือ ไม้เหยียบอันที่ 1 ไม้เหยียบอันที่ 2 ตามลำดับการเรียงไม้

ภาพที่ 117 ไม้เหยียบที่ใช้ในการทอผ้าลายเอื่อมเดือน

ขั้นตอนการทอผ้าลายเอื่อมเดือน¹

ภาพที่ 118 ขั้นตอนที่ 1 วางเท้าซ้ายแล้วกดลงไม้เหยียบอันที่ 1 และวางเท้าขวาลงบนไม้เหยียบอันที่ 2
ที่มา : เอื่อมพร ชาญสนามยุทธ. 2556

¹ สัมภาษณ์ นางแสงเดือน เปี้ยตัน, 8 สิงหาคม 2556. ที่บ้านเลขที่ 39 หมู่ที่ 2 ตำบลท่าเคื่อ อำเภอ ดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่

กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า

ภาพที่ 119 ขั้นตอนที่ 2 ฟุงกระสวยเส้นด้าย
ฟุงจาก ขวไปซ้าย

ภาพที่ 120 ขั้นตอนที่ 3 วางเท้าซ้ายลงบน
ไม้เหยียบอันที่ 1 และวางเท้าขวา
แล้วกดลงบนไม้เหยียบอันที่ 2

ภาพที่ 121 ขั้นตอนที่ 4 จับจะขัดหรือผอก
กระแทก กับเส้นด้าย ฟุงเส้นที่ 1
ที่มา : เอ็มพร หาญสนามยุทธ. 2556

กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า

51

ภาพที่ 122 ขั้นตอนที่ 5 ยกเขาลาย อันที่ 1

ภาพที่ 123 ขั้นตอนที่ 6 นำไม้ปะมาสอด

ภาพที่ 124 ขั้นตอนที่ 7 ยกไม้ปะขึ้น
ที่มา : เอี่ยมพร หาญสนามยุทธ.2556

กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า

ภาพที่ 125 ขั้นตอนที่ 8 พุ่งกระสวยลาย
จาก ขวาไปซ้าย

ภาพที่ 126 ขั้นตอนที่ 9 ถอดไม้ปะออก

ภาพที่ 127 ขั้นตอนที่ 10 วางเท้าซ้ายแล้ว
กดลงไม้เหยียบอันที่ 1 และ
วางเท้าขวา ลงบนไม้เหยียบ
อันที่ 2

ที่มา : เอี่ยมพร หาญสนามยุทธ. 2556

กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า

53

ภาพที่ 128 ขั้นตอนที่ 11 จับจะขัดหรือ
ผอกระแทกจะได้เส้นลายที่ 1

ภาพที่ 129 ขั้นตอนที่ 12 วางเท้าซ้ายแล้ว
กดลงไม้เหยียบอันที่ 1 และ
วางเท้าขวาลงบนไม้เหยียบ
อันที่ 2

ภาพที่ 130 ขั้นตอนที่ 13 ฟุงกระสวย
เส้นด้ายฟุงจาก ซ้ายไปขวา
ที่มา : เอ็มพร หาญสนามยุทธ. 2556

กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า

ภาพที่ 131 ขั้นตอนที่ 14 วางเท้าซ้ายลงบนไม้เหยียบอันที่ 1 และวางเท้าขวาแล้วกดลงบนไม้เหยียบอันที่ 2

ภาพที่ 132 ขั้นตอนที่ 15 จับจะขัดหรือผอก กระแทก กับเส้นด้ายพุ่งเส้นที่ 2

ภาพที่ 133 ขั้นตอนที่ 16 ยกเขาลายอันที่ 2

ที่มา : เอี่ยมพร หาญสนามยุทธ. 2556

กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า

ภาพที่ 134 ขั้นตอนที่ 17 นำไม้ปะมาสอด

ภาพที่ 135 ขั้นตอนที่ 18 ยกไม้ปะขึ้น

ภาพที่ 136 ขั้นตอนที่ 19 ฟุงกระสวยลาย
จากซ้ายไปขวา
ที่มา : เอี่ยมพร หาญสนามยุทธ. 2556

กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า

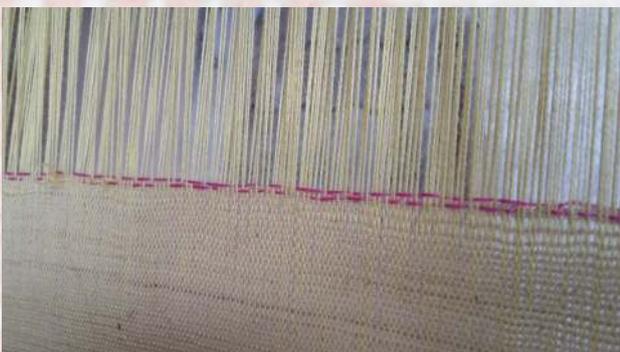
ภาพที่ 137 ขั้นตอนที่ 20 ถอดไม้ปะออก

ภาพที่ 138 ขั้นตอนที่ 21 วางเท้าซ้ายแล้ว
กดลงไม้เหยียบอันที่ 1 และ
วางเท้าขวาลงบนไม้เหยียบ
อันที่ 2

ภาพที่ 139 ขั้นตอนที่ 22 จับจะขัดหรือ
ผอกระแทกจะได้เส้นลาย
ที่ 2

ภาพที่ 140 จะได้ครบ 1 รอบ
ที่มา : เอี่ยมพร หาญสนามยุทธ. 2556

กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณโดยเต่า

- หลังจากทอครบ 22 ชั้นตอนแล้วก็ให้ทอวนกลับไปดังนี้
- ชั้นตอน 1 ถึงชั้นตอน 5 ยกเขาลายอันที่ 3
 - ชั้นตอน 6 ถึงชั้นตอน 16 ยกเขาลายอันที่ 4 แล้วต่อด้วยชั้นที่ 17-22
 - ชั้นตอน 1 ถึงชั้นตอน 5 ยกเขาลายอันที่ 5
 - ชั้นตอน 6 ถึงชั้นตอน 16 ยกเขาลายอันที่ 6 แล้วต่อด้วยชั้นที่ 17-22
 - ชั้นตอน 1 ถึงชั้นตอน 5 ยกเขาลายอันที่ 7
 - ชั้นตอน 6 ถึงชั้นตอน 16 ยกเขาลายอันที่ 8 แล้วต่อด้วยชั้นที่ 17-22
 - ชั้นตอน 1 ถึงชั้นตอน 5 ยกเขาลายอันที่ 9
 - ชั้นตอน 6 ถึงชั้นตอน 16 ยกเขาลายอันที่ 10 แล้วต่อด้วยชั้นที่ 17-22
 - ชั้นตอน 1 ถึงชั้นตอน 5 ยกเขาลายอันที่ 11
 - ชั้นตอน 6 ถึงชั้นตอน 16 ยกเขาลายอันที่ 12 แล้วต่อด้วยชั้นที่ 17-22
 - ชั้นตอน 1 ถึงชั้นตอน 5 ยกเขาลายอันที่ 13
 - ชั้นตอน 6 ถึงชั้นตอน 16 ยกเขาลายอันที่ 14 แล้วต่อด้วยชั้นที่ 17-22
 - ชั้นตอน 1 ถึงชั้นตอน 5 ยกเขาลายอันที่ 15
 - ชั้นตอน 6 ถึงชั้นตอน 16 ยกเขาลายอันที่ 16 แล้วต่อด้วยชั้นที่ 17-22

ภาพที่ 141 การยกเขาลายหาตัวผู้ทอได้ครบ 16 อัน จะได้ลายเอี่ยมเดือน ครึ่ง ดอก
ที่มา : เอี่ยมพร หาญสนามยุทธ. 2556

กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า

หลังจากทอ โดยยกเขลาสาย ครบ 16 อันที่ได้ลายเอื่อมเดือนครึ่งดอก แล้วให้ยกเขลาสาย โดยการยกเขลาสายย้อนกลับตรงข้ามกับด้านที่ผู้ทอนั่ง เริ่มที่เขลาสายอันที่ 16 ต่อไปเรื่อยๆ จนถึง เขลาสายอันที่ 1 โดยทอเหมือนกับขั้นตอนการทอลายเอื่อมเดือนครึ่งดอก

ภาพที่ 142 การยกเขลาสายออกจากด้านตรงข้ามที่ผู้ทอนั่ง ได้เริ่มที่เขลาสายอันที่ 16

ภาพที่ 143 การยกเขลาสาย 16 อัน ไปกลับ รวมทั้งหมด 32 ครั้ง จะได้ลายเอื่อมเดือน 1 ดอก
ที่มา : เอื่อมพร หาญสนามยุทธ. 2556

กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า

ภาพที่ 144 การยกเขลา 16 อัน ไปกลับ รวมทั้งหมด 32 ครั้ง จะได้ลายเอื่อมเดือน 1 ดอก

ผลิตภัณฑ์ผ้าทอลายเอื่อมเดือน

ผ้าทอลายเอื่อมเดือน สามารถนำมาทำเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ได้หลากหลายเช่น ตกแต่งเสื้อผ้า ผ้ารองจาน นามบัตร กระเป๋าต่าง ๆ กรอบรูป หมอนอิง ฯลฯ

ภาพที่ 145 ผลิตภัณฑ์กรอบรูป

ภาพที่ 146 ผลิตภัณฑ์ผ้ารองจาน
ที่มา : เอื่อมพร หาญสนามยุทธ. 2557

กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า

ภาพที่ 147 ผลิตภัณฑ์ กระเป๋าอเนกประสงค์

ภาพที่ 148 ผลิตภัณฑ์หมอนอิง

ภาพที่ 149 ผลิตภัณฑ์สมุดนามบัตร
ที่มา : เอ็มพร หาญสนามยุทธ. 2558

กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณโดยเต่า

61

ภาพที่ 150 ผลิตภัณฑ์เสื้อพื้นเมืองตกแต่งด้วยผ้าทอลายเอี่ยมเดือน

ภาพที่ 151 ผลิตภัณฑ์เสื้อยืดตกแต่งด้วยผ้าทอลายเอี่ยมเดือน

ที่มา : เอี่ยมพร หาญสนามยุทธ. 2558

กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า

แบบทดสอบหลังเรียน เรื่อง ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า

สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว

กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

โรงเรียนดอยเต่าวิทยาคม อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่

คำชี้แจง ข้อสอบมีทั้งหมด 10 ข้อ ให้นักเรียนเลือกกากบาท (X) ทับข้อที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว ข้อละ 1 คะแนน รวม 10 คะแนน เวลาสอบ 10 นาที

จงใช้ข้อมูลที่กำหนดต่อไปนี้ ตอบคำถามข้อที่ 1

1. วางเท้าซ้ายลงบนไม้เหยียบอันที่ 1 และวางเท้าขวาแล้วกดลงบนไม้เหยียบอันที่ 2
2. วางเท้าซ้ายแล้วกดลงบนไม้เหยียบอันที่ 1 และวางเท้าขวาลงบนไม้เหยียบอันที่ 2
3. ฟุงกระสวยนำฝ้ายสีขาวจากซ้ายไปขวา
4. ฟุงกระสวยนำฝ้ายสีขาวจากขวาไปซ้าย
5. ฟุงกระสวยนำฝ้ายสีม่วงจากซ้ายไปขวา
6. ฟุงกระสวยนำฝ้ายสีม่วงจากขวาไปซ้าย
7. จั๊บจะขัดหรือผอกกระแทกกับเส้นด้าย

1. ข้อใดเป็นขั้นตอนสุดท้ายในการทอผ้าลายเกล็ดเต่า

- ก. 1,4,7
- ข. 1,5,7
- ค. 2,5,7
- ง. 2,6,7

2. ในการทอผ้าลายสองจะต้องฟุงกระสวยนำฝ้ายให้ได้เส้นด้ายฟุงกี่เส้นจึงจะได้ลายสอง

- ก. 3 เส้น
- ข. 5 เส้น
- ค. 7 เส้น
- ง. 9 เส้น

กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า

63

3. ผ้าทอลายใดที่ใช้ไม้เหยียบ 2 อัน
 - ก. ลายสอง ลายเกล็ดเต่า
 - ข. ลายสอง ลายแข่งโปรง
 - ค. ลายสอง ลายติดอกน้อย
 - ง. ลายแข่งโปรง ลายเกล็ดเต่า
4. ในการทอผ้าลายติดอกต้องพุ่งกระสวยนำฝ้ายให้ได้เส้นด้ายพุ่งกี่เส้นจึงจะได้ลายติดครึ่งดอก
 - ก. 2 เส้น
 - ข. 3 เส้น
 - ค. 4 เส้น
 - ง. 5 เส้น
5. ในการทอผ้าลายเกล็ดเต่า จะต้องพุ่งกระสวยนำฝ้ายให้ได้เส้นด้ายพุ่งกี่เส้นจึงจะได้ลายเกล็ดเต่า
 - ก. 6 เส้น
 - ข. 8 เส้น
 - ค. 10 เส้น
 - ง. 12 เส้น

จงใช้ข้อมูลที่กำหนดต่อไปนี้ ตอบคำถามข้อที่ 6

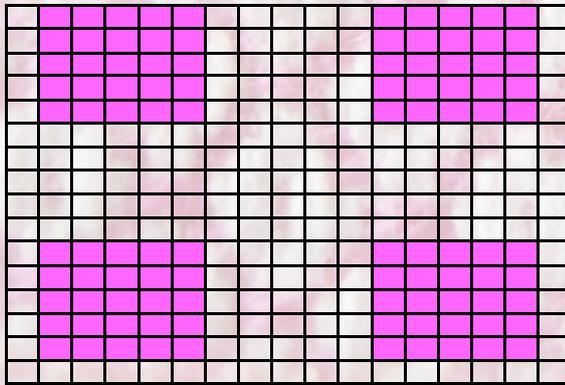
1. วางเท้าซ้ายแล้วกดเท้าลงบนไม้เหยียบอันที่ 1 และวางเท้าขวาแล้วกดลงบนไม้เหยียบอันที่ 4
 2. วางเท้าซ้ายแล้วกดเท้าลงบนไม้เหยียบอันที่ 1 และวางเท้าขวาแล้วกดลงบนไม้เหยียบอันที่ 2
 3. วางเท้าซ้ายแล้วกดเท้าลงบนไม้เหยียบอันที่ 3 และวางเท้าขวาแล้วกดลงบนไม้เหยียบอันที่ 2
 4. วางเท้าซ้ายแล้วกดเท้าลงบนไม้เหยียบอันที่ 3 และวางเท้าขวาแล้วกดลงบนไม้เหยียบอันที่ 4
 5. พุ่งกระสวยนำฝ้ายจากซ้ายไปขวา
 6. พุ่งกระสวยนำฝ้ายจากขวาไปซ้าย
 7. จับจะขัดหรือผอกกระแทกกับเส้นด้าย
6. ข้อใดเป็นขั้นตอนแรกในการทอผ้าลายติดอกน้อย
- ก. 2,6,7
 - ข. 1,5,7
 - ค. 3,5,7
 - ง. 4,6,7

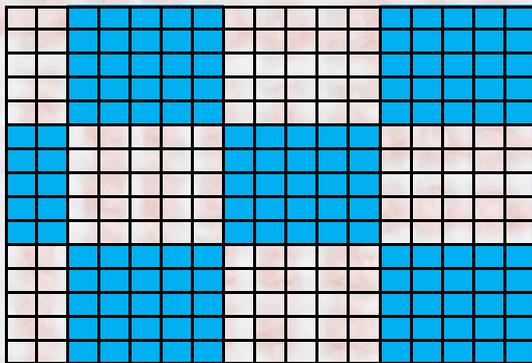
กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า

7. ในการทอผ้าลายเอื่อมเดือน จะต้องยกเขลาที่ยกกี่ครั้งจึงจะได้ลายเอื่อมเดือน 1 ดอก
- ก. ยกเขลา 16 ครั้ง
 - ข. ยกเขลา 22 ครั้ง
 - ค. ยกเขลา 24 ครั้ง
 - ง. ยกเขลา 32 ครั้ง

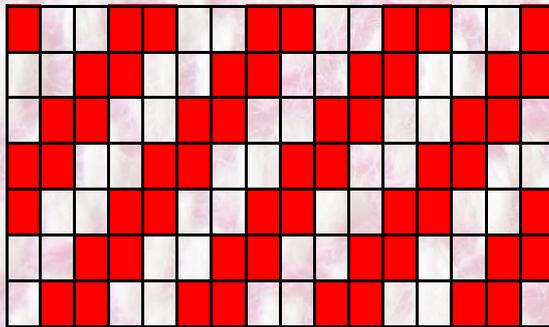
จงใช้ข้อมูลที่กำหนดต่อไปนี้ ตอบคำถามข้อที่ 8

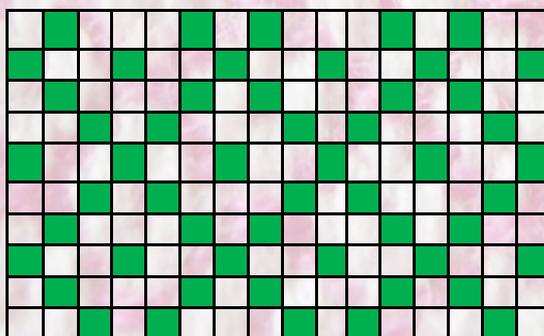
รูปที่ 1

รูปที่ 2

รูปที่ 3

รูปที่ 4

8. ข้อใดเป็นการออกแบบลวดลายสอง

- ก. รูปที่ 1
- ข. รูปที่ 2
- ค. รูปที่ 3
- ง. รูปที่ 4

กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า

9. ผ้าทอลายเอี่ยมเดือนประกอบด้วยลายหลักอะไรบ้าง
- ก. ลายลาวแอ้ ลายดีดอกใหญ่ ลายดีดอกน้อย
 - ข. ลายหงส์ ลายดีดอกใหญ่ ลายดีดอกน้อย
 - ค. ลายหงส์ ลายลาวแอ้ ลายดีดอกใหญ่ ลายดีดอกน้อย
 - ง. ลายหงส์ ลายกุดสุน ลายดีดอกใหญ่ ลายดีดอกน้อย
10. ผ้าทอลายใดที่ใช้ไม้เหยียบ 4 อัน
- ก. ลายสอง ลายเกลือเต่า
 - ข. ลายสอง ลายแซงโปรง
 - ค. ลายแซงโปรง ลายดีดอกน้อย
 - ง. ลายสอง ลายดีดอกน้อย

บรรณานุกรม

- กาญจนา นุ่มนวล. (2552). **คุณสมบัติของผ้า** (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://www.nnkanjana.exteen.com/20090214/entry-4> 21 มกราคม 2554.
- สภาวัฒนธรรม อำเภอคอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่. (2548). **เอกสารสืบค้นภูมิปัญญาท้องถิ่น อำเภอคอยเต่า**. สภาวัฒนธรรมอำเภอคอยเต่า.
- สาวิตรี สุวรรณสถิต (2546). “ศิลปะการทอผ้าไทย,” ใน **สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน โดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เล่ม 21 หน้า 98**. กรุงเทพฯ : รุ่งศิลป์การพิมพ์.
- สำนักงานประสานงานวิจัยเชิงบูรณาการ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ (2550). “**ตามฮีตโดยฮอยผ้าทอมรดกชุมชนคอยเต่า**” **งานวิจัยเพื่อท้องถิ่น** (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://www.trf.mju.ac.th/lobby/lobby.php?Lpage=story> 25 มกราคม 2554.
- อัจฉรา สโรบล. (2549). **ภูมิปัญญาสิ่งทอคอยเต่ากับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวล้านนาใต้**. เชียงใหม่ : คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า

ผู้ให้ข้อมูล

1. นางสาว เปี้ยตัน อายุ 84 ปี บ้านเลขที่ 39 หมู่ที่ 2 ตำบลท่าเตือ อำเภอดอยเต่า จังหวัด เชียงใหม่
2. นางสาวเดือน เปี้ยตัน อายุ 52 ปี บ้านเลขที่ 39 หมู่ที่ 2 ตำบลท่าเตือ อำเภอดอยเต่า จังหวัด เชียงใหม่

วิทยากรในการฝึกการทำผ้าลายสอง ลายแซงโปร่ง ลายเกล็ดเต่า ลายดีดกน้อยและลายเอื่อมเดือน

1. นางสาวเดือน เปี้ยตัน อายุ 52 ปี บ้านเลขที่ 39 หมู่ที่ 2 ตำบลท่าเตือ อำเภอดอยเต่า จังหวัด เชียงใหม่

ประวัติผู้เรียบเรียง

ชื่อ-สกุล

ว่าที่ร้อยตรีหญิงเอี่ยมพร หาญสนามยุทธ

วุฒิการศึกษา

มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนดอยเต่าวิทยาคม

มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสิริมังคลานุสรณ์

อนุปริญญา (อศศ.) วิชาเอกบริหารธุรกิจ วิทยาลัยครูเชียงราย

ปริญญาตรี (คบ.) วิชาเอกธุรกิจศึกษา วิทยาลัยครูอุตรดิตถ์

ปริญญาตรี (ศษ.บ.) วิชาเอกวิทยาศาสตร์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ปริญญาโท (ศษ.ม.) วิชาเอกอาชีวศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ประวัติการรับราชการ

11 กรกฎาคม 2537	ตำแหน่ง อาจารย์ 1 ระดับ 3 โรงเรียนสามัคคีวิทยาคม จังหวัดเชียงราย
9 พฤศจิกายน 2538	ตำแหน่ง อาจารย์ 1 ระดับ 3 โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 26 จังหวัดลำพูน
1 สิงหาคม 2545	ตำแหน่ง อาจารย์ 1 ระดับ 5 โรงเรียนดอยเต่าวิทยาคม อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่
1 เมษายน 2547	ตำแหน่ง อาจารย์ 2 ระดับ 6 โรงเรียนดอยเต่าวิทยาคม อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่
1 ตุลาคม 2547	ตำแหน่ง อาจารย์ 2 ระดับ 7 โรงเรียนดอยเต่าวิทยาคม อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่
1 ตุลาคม 2549	ตำแหน่ง ครูวิทยฐานะชำนาญการ อันดับ คศ.2
โรงเรียนดอยเต่าวิทยาคม อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่

กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า

ประสบการณ์ทำงาน

- 2551-2553 ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนดอยเต่าวิทยาคม อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่
- 2549-2557 รับผิดชอบงานห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ โรงเรียนดอยเต่าวิทยาคม อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่
- 2558- ปัจจุบัน ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี รับผิดชอบงานทวิศึกษา หลักสูตรท้องถิ่น

เกียรติประวัติ

ระดับโรงเรียน/และเขตพื้นที่

- 16 มกราคม 2549 ครูผู้จัดกิจกรรมดีเด่นกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เนื่องในวันครู ประจำปีการศึกษา 2548 จากโรงเรียนดอยเต่าวิทยาคม
- 16 มกราคม 2550 ครูดีเด่นด้านพัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง จากโรงเรียนดอยเต่าวิทยาคม
- 16 มกราคม 2552 ครูผู้จัดการสอนอย่างมีประสิทธิภาพกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี จากโรงเรียนดอยเต่าวิทยาคม
- 16 มกราคม 2553 ครูดีเด่นด้านไม่แสวงหาประโยชน์อันเป็นอามิสสินจ้างจากศิษย์ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติ เนื่องในวันครู ประจำปีการศึกษา 2552 จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 5
- 13 กันยายน 2553 ครูดีเด่นด้านวิชาการกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี จากโรงเรียนดอยเต่าวิทยาคม
- 26 ตุลาคม 2553 ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ดีเยี่ยม ประจำปีการศึกษา 2554 จากโรงเรียนดอยเต่าวิทยาคม
- 8 กรกฎาคม 2554 ครูผู้สอนดีเด่น ประจำปี 2554 จากสำนักงานคุรุสภาเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 5

กระบวนการเรียนรู้ผ้าทอมือลายโบราณดอยเต่า

71

เกียรติประวัติ

ระดับจังหวัด

- 16 มกราคม 2555 รางวัลเพชรล้านนา 34 ตามโครงการครูมืออาชีพ ปีการศึกษา 2554
- 16 มกราคม 2557 รางวัลเพชรล้านนา 34 ตามโครงการครูมืออาชีพ ปีการศึกษา 2556

ระดับภูมิภาค

- 13-14 ธันวาคม 2558 ได้รับรางวัลทรงคุณค่า สพฐ.(OBEC AWARDS) รองชนะเลิศ อันดับ1เหรียญทองครูผู้สอนยอดเยี่ยมระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน ระดับภาคเหนือ

ระดับประเทศ

- 30 กันยายน 2545 ครูแกนนำ ปฏิรูปการเรียนรู้ จากกรมสามัญศึกษา
- 29 ธันวาคม 2548 ครูต้นแบบโรงเรียนในฝัน โรงเรียนดอยเต่าวิทยาคม อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ ผ่านการประเมิน จากคณะกรรมการ โครงการระดับชาติ
- 16 พฤศจิกายน 2555 ได้รับเครื่องหมายเชิดชูเกียรติ “หนึ่งแสนครูดี” ประจำปี 2555 จากคุรุสภา
- 16 มกราคม 2556 ได้รับการพิจารณาเป็นครูผู้มีคุณธรรมและจริยธรรมดีเด่น ประจำปี 2555
- 17 มกราคม 2559 ได้รับเครื่องหมายเชิดชูเกียรติ “คุรุสดุดี”ประจำปี 2558จากคุรุสภา
- 28 ธันวาคม 2558 ได้รับรางวัลทรงคุณค่า สพฐ.(OBEC AWARDS) ชนะเลิศระดับเหรียญทอง ครูผู้สอนยอดเยี่ยม ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน ระดับชาติ

